
**Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2014:1**

**Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans
nationella nivå åren 2015–2017**

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 12 juni 2014

Anders Wejryd

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Den nationella nivån ska varje år upprätta en budget för nästa budgetår. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret, samt en plan för ekonomin under en period av tre år.

Denna skrivelse innehåller kyrkostyrelsens förslag till verksamhetsinriktning, kostnadsram 2015, planeringsramar 2016-2017 samt kostnadsramar 2015-2019 för lokalförsörjning inom Svenska kyrkan i utlandet och Svenska teologiska institutet i Jerusalem.

De totala kostnaderna uppgår till 2 849 miljoner kronor 2015. Perioden kommer bland annat att präglas av arbete med förslag till ny kyrkohandbok, fastighets- och utjämningsutredningen, kulturarvsfrågor, satsningar inom administrativa stödfunktioner samt till stöd för stift och församlingars kommunikation. Det internationella arbetet för mission och diakoni fokuseras geografiskt och tematiskt under perioden, i enlighet med den strategiska plan som antagits för 2014-2017. Stödet till stiftens och församlingarnas engagemang i det internationella arbetet stärks under perioden. För kyrkomötets kännedom redovisas en preliminär fördelning av återstående medel 2015-2018 för den gemensamma satsningen *Dela tro – dela liv*.

Mot bakgrund av ökade ekonomiska risker till följd av vikande medlemsutveckling, osäkerheter vad gäller statsbidrag och makroekonomiska faktorer anser kyrkostyrelsen att målkapitalets storlek bör utredas.

Innehåll

Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	1
Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut	3
Inledning	4
1. Uppdrag och utmaningar	6
2. Verksamheten och dess inriktning	12
3. Ekonomi	37
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll	42
Bilaga 1 - Omvärldsanalys	43

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

KsSkr 2014:1

1. Kyrkomötet beslutar att fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå.
2. Kyrkomötet beslutar att fastställa kostnadsram för 2015 till 2 815 miljoner kronor.
3. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2016 till 2 656 miljoner kronor.
4. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2017 till 2 705 miljoner kronor.
5. Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 67 miljoner kronor under åren 2015-2019 för kostnader för Svenska kyrkan i utlandets fastigheter och lokaler.
6. Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 5 miljoner kronor under åren 2015-2019 för kostnader för Svenska teologiska institutets fastighet i Jerusalem.

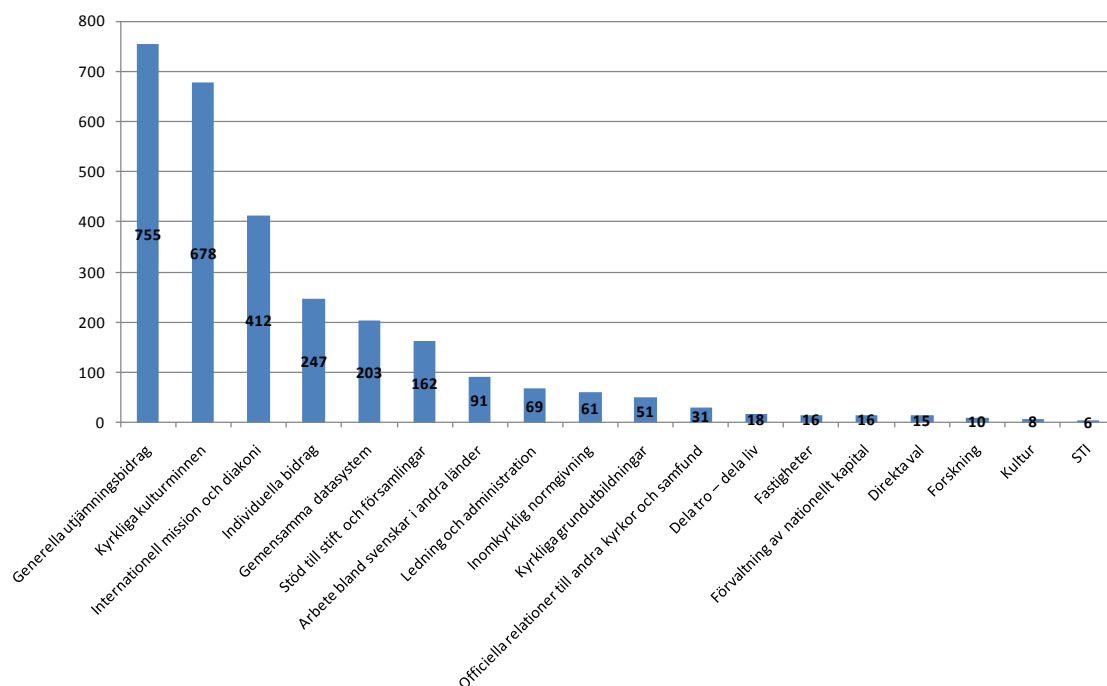
Inledning

Enligt kyrkoordningen 51 kap. 4-5 §§ ska den nationella nivån varje år upprätta en budget för nästa budgetår. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret, samt en plan för ekonomin under en period av tre år.

År 2010 beslutade kyrkomötet att det, utöver de ekonomiska ramarna för respektive år under perioden, ska finnas rullande femåriga kostnadsramar för finansiering av Svenska kyrkan i utlandets och Svenska teologiska institutets fastigheter och lokaler. Det innebär att kyrkostyrelsen förutom förslag till ekonomiska ramar för respektive år under perioden också ska lämna förslag till omfattningen på de femåriga kostnadsramarna.

År 2012 beslutade kyrkomötet om en ram på 60 miljoner kronor under åren 2013-2018 för en gemensam satsning på kyrkans undervisning och mission för alla åldrar, *Dela tro – dela liv*. För kyrkomötets kännedom redovisas en preliminär fördelning av återstående medel 2015-2018.

Diagram1. Totala kostnader (2 849 miljoner kronor) fördelat per verksamhetsområde

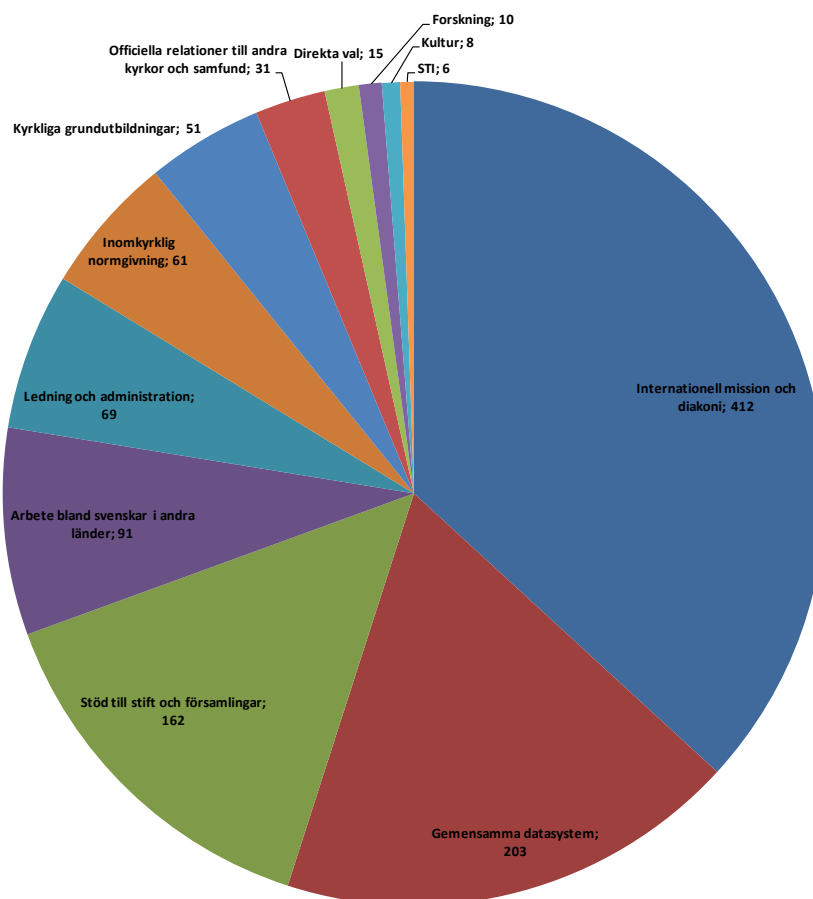

För att illustrera den ekonomiska omfattningen på den nationella nivån verksamhet redovisas ovan de totala kostnaderna 2015 i kostnadsram, fastighetsram och den gemensamma satsningen *Dela tro – dela liv* fördelat per verksamhetsområde. De totala kostnaderna uppgår till 2 849 miljoner kronor för 2015, varav omkring 1 700 miljoner kronor avser bidrag till församlingar och stift och omkring 150 miljoner kronor avser kostnader som den nationella nivån finansierar i stället för att debitera kostnaden till respektive enhet.

Generella utjämningsbidrag, kyrkliga kulturminnen och individuella bidrag omfattar främst likvidflöden, medan övriga verksamhetsområden i större utsträckning representerar verksamhet på den nationella nivån. Kostnaden för dessa verksamhetsområden uppgår till 1 119 miljoner kronor och visas nedan. De största verksamhetsområdena är internationell mission och diakoni, gemensamma datasystem och stöd till stift och församlingar.

Inom ramen för stöd till stift och församlingar är omvärldsanalys och forskning ett fortsatt prioriterat område. Fortsatta satsningar görs inom området stöd till församlingens grundläggande uppgift, exempelvis kyrkohandboken och Dela tro - dela liv. Satsningar görs även inom administrativa stödfunktioner, exempelvis vad gäller gemensamma datasystem och på fastighetsområdet. Dessutom görs satsningar till stöd för stift och församlingars kommunikation.

Diagram 2. Verksamhetsrelaterade kostnader (1 119 miljoner kronor) fördelat per verksamhetsområde

Kyrkomötet fastställde 2008 en målnivå för den nationella nivåns eget kapital och beslutade samtidigt att kyrkostyrelsen, om faktiskt utfall enligt årsbokslut överstiger 125 procent av den indexuppräknade målnivån, ska lämna förslag till kyrkomötet om hur överstigande kapital ska hanteras. Denna målnivå överstigs i 2013 års bokslut med 664 miljoner kronor, varav merparten – 450 miljoner kronor – avser orealiserad värdeökning inom kapitalförvaltningen. Mot bakgrund av Svenska kyrkans utmaningar, vikande medlemsutveckling, ökade ekonomiska risker till exempel osäkerheter vad gäller statsbidrag och makroekonomiska faktorer anser kyrkostyrelsen att en utredning av målkapitalets storlek bör göras. Kyrkostyrelsen avser att bereda frågan till 2015 års kyrkomöte och då bland annat belysa för vilka situationer som målkapitalet kan utgöra en buffert.

Enligt kyrkoordningen 12 kap. 3 § ska kyrkostyrelsen verka för barnets bästa och göra barnkonsekvensanalyser inför beslut. Kyrkostyrelsen har under planeringsarbetet samrått med Svenska Kyrkans Ungas förbundsstyrelse, främst avseende analysen i avsnitt 1.

Disposition av skrivelsen

Skrivelsen är indelad i tre delar.

1. *Uppdrag och utmaningar*: En beskrivning av Svenska kyrkans och den nationella nivåns uppdrag, en sammanfattning av den bifogade analysen (bilaga 1) av de yttre förutsättningarna för kyrkans uppdrag samt en övergripande beskrivning av konsekvenser för och prioriteringar i kyrkostyrelsens verksamhetsplanering.
2. *Verksamheten och dess inriktning*: Kyrkostyrelsens förslag till inriktning på verksamheten, sorterad i en struktur med utgångspunkt i kyrkoordningens bestämmelser om den nationella nivåns uppgifter samt från instruktioner för kyrkostyrelse och råd. Här anges också kostnadsramar för respektive område.
3. *Ekonomi*: Sammanfattningar och kommentarer kring ekonomin i sin helhet. Här framgår kostnadsram 2015, planeringsramar 2016-2017, kostnadsramar 2015-2019 för lokalförsörjning samt den preliminära fördelningen av återstående medel 2015-2018 för *Dela tro – dela liv*.

1. Uppdrag och utmaningar

Svenska kyrkans uppdrag

Kristen tro erbjuder en tolkning av livet som skapar mening och uppfordrar till handling. I kyrkans gemenskap övar vi oss i förtröstan på att Gud aldrig överger oss och att det därför alltid finns skäl för hopp. Berättelser, sånger och gudstjänster kan vara en referenspunkt eller utgöra en rytm för varje människa. De heliga rummen förbinder oss med historien och öppnar oss mot framtiden. Vi får förståelse för och riktning i våra jordiska liv samtidigt som vi möter Gud som i sin kärlek befriar, upprättar och utmanar.

Den kristna bekännelsen vänder oss till Gud Fadern som skapar, Sonen som frälser och Anden som förnyar och ger liv. Eftersom vi tror att Gud skapat världen och alla människor till sin avbild, utmanas vi att främja hållbara livsvillkor för allt levande och att värna varje människas liv och värdighet. Vår tro att Gud blivit människa och att Kristus uppstått från de döda ger oss grund för hopp också inför det svåra och oväntade. Gud är närvarande i vår tvetydiga tillvaro genom sin Ande. Den är inte alltid lätt att peka ut, men den finns i kyrkan, ges till oss i dopet och verkar i hela världen. Den leder oss vidare som kyrka och mänsklighet.

Den världsvida kyrkans uppdrag är detsamma i alla tider, men konkretiseras på varje plats och i varje tid. Svenska kyrkan behöver prioritera sin verksamhet och sin resursanvändning på bästa sätt för att tron ska få betydelse i människors liv, både i ord och i handling. Målet är, som kyrkoordningen anger, att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Kyrkostyrelsen lyfter fram aspekter av den kristna tron och dess konsekvenser som behöver framhållas i vår tid samt gör ekonomiska prioriteringar.

Omvärld och utmaningar

Mot bakgrund av medlemsutvecklingen är det en särskild utmaning för Svenska kyrkan i vår tid att erbjuda människor möjligheten att lära känna kristen tro och livshållning och att ge dem möjligheter att bidra och att vara delaktiga i en levande kristen gemenskap.

Kyrkan finns i världen för livets skull. Vår konkreta diakonala verksamhet i Sverige och världen är därför en del av trons liv, men inte begränsad till troende människor, utan handlar om alla utan åtskillnad. Vårt budskap om alla människors lika värde behöver höras i varje sammanhang där människor kränks och där politiska system bygger på föreställningar om den starkes rätt och ett förakt för svaghet. Kyrkan behövs som en positiv kraft i samhället, nationellt och globalt.

Vi behöver också vara delaktiga i samtalet om frågor som relaterar till livets början och slut, till exempel surrogatmoderskap och andra former av assisterad befruktning samt villkoren för vård i livets slutskede. Dessa svåra frågor har inga enkla svar, men kyrkan bör både som gemenskap och genom sina medlemmar bidra till att finna vägar framåt på sätt som värnar tron på att varje människa är Guds avbild.

Vår tro på Gud som skapare, frälsare och livgivare kan i många sammanhang översättas till ett uppdrag att värna global och social sammanhållning och hållbarhet. Detta med grund i en livshållning som förankrar konkreta handlingar och ställningstaganden i ett levande kulturarv som rymmer förvisningen om att Gud är med oss som Jesus utmaning: allt vad ni vill att människorna ska göra för er, det ska ni också göra för dem.

De yttre förutsättningarna

Den bifogade omvärldsanalysen som ligger till grund för denna skrivelse, innehåller ett urval faktorer av särskild relevans för Svenska kyrkans nationella nivå. Sammantaget ger de en bild av den mångdimensionella verklighet som vi har att förhålla oss till när vår verksamhetsinriktning ska konkretiseras.

Omvärldsanalysen omfattar några övergripande globala perspektiv och ett antal specifikt nationella utmaningar. Nationella förändringar hänger intimt samman med globala och vice versa. Till exempel kan medvetenheten om den globala uppvärmningen och den rika världens särskilda ansvar för den fortsatta utvecklingen skapa en uppgivenhet hos människor och förstärka deras känsla av maktlöshet. Här har kyrkan ett evangelium som kan ge både hopp och kraft till handling.

Omvärldsanalysen lyfter fram människans behov av livsmod och längtan efter mening och sammanhang. Svenska kyrkan genomgår för närvarande en rollförskjutning från att ha varit en självklar aktör och en del av majoritetssamhället till att bli en aktör bland många andra som erbjuder ceremonier vid högtider och i livets olika skeden.

I ett samhälle med ökat intresse för religion och andlighet kan kyrkans skatt av bilder och berättelser utgöra en viktig grund för människors livskvalitet, när de relaterar till det egna livet. Likaså kan församlingslivet och det kyrkliga kulturarvet bidra till ett samhälle som håller ihop och skapar integration och gränsöverskridande gemenskaper. Inte minst kyrkobyggnaderna och vårt levande kulturarv, kan fungera som en sammanhållande faktor för ett samhälle som allt mer dras isär och individualiseras.

Omvärldsanalysen belyser en allt högre acceptans av aktiv dödshjälp i vårt samhälle vilket motiverar Svenska kyrkan att skapa beredskap inför de människovärdesdiskussioner som kan få förnyad aktualitet de närmaste åren. Den tekniska utvecklingen inom naturvetenskap och medicin reser också många nya etiska frågor.

Framväxten av främlingsfientliga grupper manar Svenska kyrkan att agera. När demokratin och kyrkans värderingar hotas har Svenska kyrkan ett uppdrag att skapa plattformar för samtal och stå upp för mänskliga rättigheter och allas lika värde.

Barn drabbas ofta hårt när familj och samhälle belastas ekonomiskt och socialt. I planeringen av kyrkans verksamhet måste vi ta hänsyn till att ingen tvingas hamna utanför eller sakna möjlighet att delta i någon av kyrkans verksamheter, som till exempel konfirmandarbetet.

Den diakonala verksamheten i Svenska kyrkans församlingar hittar delvis nya former och det finns en förväntan att Svenska kyrkan både gör ett konkret socialt arbete och förmedlar erfarenheter från de möten med människor som äger rum. Svenska kyrkan ska bevaka socialpolitiska frågor och delta i debatten utifrån kyrkans grundläggande värderingar och följa samhällsutvecklingen.

Omvärldsanalysen belyser också att välfärden i Sverige ställs inför nya utmaningar genom att andelen äldre kommer att öka kraftigt samtidigt som andelen i yrkesverksam ålder minskar.

Alltfler människor lever idag i tätorter och ingenting tyder på att avfolkningen av landsbygden mattats av. Svenska kyrkan ska verka för en levande landsbygd och kyrkan ska vara närvarande både i glesbygd och på de platser där många bor.

Eftersom Svenska kyrkan är rikstäckande finns förutsättningar att medvetet och strukturerat följa våra medlemmar så att relationen kan bestå på den nya bostadsorten, vilket inte minst är viktigt för unga människor som flyttar. Detta efterfrågas också av Svenska Kyrkans Unga som vittnar om hur unga människor förlorar kontakten med kyrkan när de byter bostadsort.

De förändrade kommunikationsmönstren utmanar Svenska kyrkan i sin medlemskommunikation. Utmaningar och möjligheter finns att i sociala medier bidra till existentiell och teologisk reflektion tillsammans med andra i samhället. Kyrkans sökande efter sin roll i vår samtid är viktig och samtal om kyrkans identitet och kristendomens kärna ska uppmuntras. Inte sällan kantas dock dessa samtal av uppsplitande offentliga debatter mellan Svenska kyrkans egna medarbetare. Det aggressiva debattklimat som råder skadar inte bara individer utan även kyrkan som helhet. Det är en utmaning att stärka det goda samtalet och inte inta ett förhållnings-sätt som underblåser religionskritik.

De bilder som ges av Svenska kyrkan i media kan tillsammans med andra faktorer påverka medlemsutvecklingen negativt. Medlemsutveckling i kombination med makroekonomiska faktorer samt den samhällsekonomiska utvecklingen med privatekonomiska konsekvenser som följd påverkar avgiftsunderlagets storlek. Av allt att döma kommer intäkten från kyrkoavgiften på ett stadigvarande sätt att minska. Kyrkostyrelsen menar att det är en utmaning att på samtliga nivåer i Svenska kyrkan bidra och påverka utvecklingen mot ett annat scenario genom att visa på det goda arbete som Svenska kyrkan gör så att fler blir motiverade att tillhöra Svenska kyrkan.

Svenska kyrkan behöver också stärka sin förmåga att visa vad kristen tro har att erbjuda för att hjälpa människor att tolka och leva sina liv. Det kräver mod till förändring, rätt tilltal, förmåga att se nya lösningar och förtröstan på att nya tider också rymmer nya möjligheter.

Positiva tecken ryms i en aktuell studie. Trots att många människor saknar en närmare relation till Svenska kyrkan skulle omkring 700 000 personer kunna tänka sig att göra en ideell insats inom ramen för Svenska kyrkans verksamhet. Dessa människor är en dold rikedom. Främst uttrycks en önskan om att få göra nytta inom kyrkans sociala arbete.

I denna värld handlar det om att fortsatt motverka utsatthet, bidra till ett hållbart samhälle, ge rum för samtal om tro och liv, påminna om den Gud som tvinnar sitt liv samman med människans. Det handlar också om att utmana våra vanor och söka nya vägar.

Församlingen är den primära enheten inom Svenska kyrkan med grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Stiftens främjar och har tillsyn över församllingslivet medan den nationella nivån tar ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter och utövar sitt stöd till församlingarna i första hand via stiftet. Stödet till stiftet kan ta sig olika uttryck genom att stiftet också har olika behov.

Den nationella nivåns uppgift är att vara en sammanhållande kraft och bidra till att Svenska kyrkan kan fullgöra sitt uppdrag rikstäckande genom att ta ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter bland annat i fråga om inomkyrklig normgivning, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, ekumeniska relationer samt internationell diakoni och mission. Till uppgiften hör också att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt.

En viktig uppgift för den nationella nivån är att underlätta erfarenhetsutbyte och lyfta fram goda exempel och resurspersoner. Arbetet kring kyrkans uppdrag bör ske i en medvetenhet om vad som är respektive nivåns roll och ske i en anda av samförstånd. Bidragen från de olika nivåerna är olika men uppdraget är gemensamt. Kyrkostyrelsen styr och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter och företräder Svenska kyrkan. För vissa uppgifter finns råd under kyrkostyrelsen som på delegation fullgör vissa uppdrag.

Ett exempel på en gemensam kraftsamling och som nu är avslutad är programmet *Barn och unga 0–18 år*. Tillsammans med stift och församlingar utarbetades planer för hur barn och unga ska få större utrymme och inflytande i Svenska kyrkan och hur man kan verka för barnets bästa. Programmet har utvärderats och det har konstaterats svagheter i organisationen som det är viktigt att dra lärdom av.

Kyrkomötesbeslutet om att göra barnkonsekvensanalyser inför beslut i församlingar, stift och på nationell nivå var ett uttryck för en prioritering som i praktiken innebär en nyorientering. Beslut som fattas framöver kommer att innebära fortsatt eftertanke och handling i vår strävan att alltmer värna barnets perspektiv och vara en kyrka som är relevant för unga människor. Kyrkomötesuppdraget om barnkonsekvensanalys handlar om implementering på den nationella nivån, KmSkr 2012:1.

Kyrkostyrelsens förslag till verksamhetsinriktning de kommande åren utgår från de uppgifter som är reglerade i kyrkoordningen. Det innebär att det är mycket löpande arbete som ska genomföras. Det handlar till exempel om fortsatt stöd för arbetet med barnkonsekvensanalyser, som lyfter barnets perspektiv och som ska genomsyra verksamheten. En utveckling för att involvera barn och unga i kyrkomötet, till exempel genom att utveckla ett så kallat *De ungas kyrkomöte*, KmSkr 2008:27, pågår i samarbete med Svenska Kyrkans Unga. Som en konsekvens av inriktningen att bidra till barnets bästa höjs bidraget till Svenska Kyrkans Unga.

Svenska kyrkan som rikstäckande organisation ska hålla ihop den utveckling som äger rum. En utveckling som ska vara hållbar för Svenska kyrkan och bidra till att samhället håller ihop och inte drar isär.

Kyrkostyrelsen menar att frågan om hållbarhet är av särskild betydelse i omvärldsanalysen som gjorts. Det finns ett konkret klimathot för oss och kommande generationer, sannolikt den största gemensamma utmaning mänskligheten någonsin stått inför. Vi behöver stärkas och i vissa fall väckas till en längtan efter en hållbar framtid. Vi behöver det hopp som motverkar motstånd och tröghet, bereda utrymme

för saklig diskussion och frigöra förändring och handlingskraft. Vetenskap, politik, näringsliv, kultur och religion måste samverka och arbetet med klimatomställning måste få genomslag i samhällsutvecklingen och stimulera en omprövning av vad som är hållbart i vår vardag. Arbetet med en omställning måste också bäras av ett tydligt globalt rättviseperspektiv.

Hållbar utveckling förknippas oftast mest med klimatfrågan, men det är mer än så och rymmer också ekonomiska och sociala perspektiv. Det etiska perspektivet är en integrerad del i arbetet med hållbar utveckling. Etik och värdegrund är väsentliga element för att påverka och utveckla såväl kapitalförvaltning som strukturer för barnets bästa genom barnkonsekvensanalyser.

I dialog med berörda parter ska kyrkostyrelsen under perioden utreda hur Svenska kyrkan ska kunna stärka Svenska kyrkans arbetsgivaransvar, likaså stärka diakonala frågor kopplade till begravning.

Kyrkostyrelsen har efter samråd med stiftens styrelser fastställt att fyra områden ska ges särskild prioritet under den kommande verksamhetsperioden:

Omvärldsanalys och forskning

Genom forskning och analys kan den nationella nivån visa på övergripande perspektiv och utmana Svenska kyrkan att reflektera över sin identitet och hur uppdraget kan ta gestalt. Det innebär också att ta fram beslutsunderlag för att församlingar och stift ska kunna forma en verksamhet som är relevant i deras sammanhang.

Ett uttryck för denna prioritering är att tillgängliggöra och samla de studier och analyser som görs. Planering pågår för att skapa en digital plattform på nätet som kan samla den analys som görs inom olika områden.

Under hösten 2013 har en ny modell för enkätundersökning prövats. Den nya modellen, som har arbetsnamnet *kyrkbussar*, samlar och samordnar den nationella nivåns alla interna och externa enkätundersökningar i syfte att effektivisera och underlätta för församlingar och för de som medverkar i undersökningar externt. Förhoppningen är också att detta arbetssätt ska bidra till högre kvalitet i den omvärldsanalys som görs.

Ett exempel på forskning av betydelse för Svenska kyrkans undervisning och lärande är forskning inom religionsdidaktik, om hur undervisning sker i praktiken. Detta är att betrakta som en del av ett stöd till den strategiska satsningen på undervisning och mission.

Administrativa stödfunktioner

Ett fortsatt utvecklingsarbete tillsammans med stiftens för administrativ samverkan genom de tre koncepten Gemensam IT-plattform (GIP), Gemensam telefoniplattform och Gemensamt administrativt stöd för Svenska kyrkan gör att församlingar kan frigöra resurser för att lägga kraft på sin grundläggande uppgift. Arbetet bidrar till en hållbar utveckling, genom nya arbetssätt som säkerställer kvalitativa stödfunktioner med stabilitet över tid även i en ändrad situation.

Ett uttryck för prioritering inom detta område är resursförstärkningar för att införandet av gemensamma lösningar ska kunna öka. När den grundläggande infrastrukturen finns på plats är det möjligt att använda gemensamt utvecklat stöd inom flera områden, till exempel ekonomi- och lönehantering. Under perioden pågår i samverkan ett arbete inom området dokument- och ärendehantering samt arkiv. Den pågående utredningen om bland annat kyrkans fastigheter kan komma att lägga

förslag som påverkar administrativa funktioner även på det området vid sidan av den förstärkning för samordning inom fastighetsområdet som ligger i planeringen.

KsSkr 2014:1

Stöd till församlingens grundläggande uppgift

Gudstjänsten kan stärka förmågan att verka i vardagen. Arbetet med den nya kyrkohandboken syftar till att underlätta församlingars möjligheter att utveckla sitt gudstjänstliv. Ett uttryck för denna prioritering är den omfattande reflektion och arbete som görs inom ramen för revisionen av kyrkohandboken. Kyrkostyrelsen kommer att lämna ett förslag till ny kyrkohandbok för Svenska kyrkan till kyrkomötet 2016. Den nya kyrkohandboken planeras att tas i bruk på påsk- eller pingstdagen 2017.

Tillsammans med stift och församlingar genomförs en särskild satsning på kyrkans *undervisning* och *mission* för alla åldrar, *Dela tro – dela liv*, med syfte att stärka församlingarna i den grundläggande uppgiften och hitta nya vägar i det konkreta arbetet. Svenska kyrkan vill med satsningen ge människor i alla åldrar möjlighet att växa och utvecklas i sin förmåga att samtala om och leva i tro. Ett uttryck för denna prioritering är de extra resurser som kyrkomötet tidigare avsatt för åren 2013-2018.

Under perioden 2015-2017 genomförs ett intensifierat arbete inom området *diakonal utveckling*, där välfärdsfrågorna ingår. Arbetet sker i nära dialog och samverkan med stiftet. Syftet är att vidareutveckla former för stöd i det diakonala arbetet samt erbjuda mötesplatser för erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling.

I det internationella arbetet finns särskilda utmaningar i att ge stöd till kyrkor, organisationer och institutioner att vara relevanta för sina sammanhang och därmed kunna verka på ett sådant sätt att evangeliet omsätts i handling och människor i utsatta situationer får förbättrade livsmöjligheter. I samverkan med kyrkor och andra religiösa aktörer i Sverige och världen stärks den teologiska reflektionen och det lokala uppdraget att verka för *mission* och *diakoni*.

Kommunikation

Inte sällan likställs religion med fundamentalism och framställs som en reaktionär kraft i media. Det är en utmaning för Svenska kyrkan att bidra till minskad polarisering och ge ett nyanserat bidrag genom att berätta om vad Svenska kyrkan är och gör samt varför. Att stärka kyrkans profetiska röst i samhällsdebatten är att inte överlåta uppdraget att berätta om vad kyrkan står för till andra.

Praktiskt och strategiskt kommunikationsstöd, inte minst i det nya medielandskapet, gör att kyrkan kan hitta nya sätt att nå människor där de befinner sig. Kyrkan är kommunikativ till sitt väsen och behöver ständigt pröva nya vägar i sin medlemskommunikation, och i att förmedla sitt budskap och delta i samhällssamtalet. Exempelvis behöver medlemskommunikationen i samband med kyrkoval utvecklas och verktyg till stift och församlingar för kommunikation tas fram.

Ett uttryck för denna prioritering är fortsatt och stärkt stöd för kyrkans närvaro i sociala medier. Sociala medier är ett naturligt sätt att nå och behålla kontakten med unga människor till exempel efter konfirmationen.

2. Verksamheten och dess inriktning

Mot den bakgrund som tecknas ovan planerar kyrkostyrelsen för den nationella nivåns verksamhet de kommande åren. I detta avsnitt redovisar styrelsen sitt förslag till verksamhetsinriktning, med utgångspunkt i kyrkoordningens bestämmelser om den nationella nivåns uppgifter samt i instruktioner för kyrkostyrelse och råd.

Samtliga belopp i skrivelsen anges i miljoner kronor, där inte annat anges. Jämförelsekolumner i de tabeller som följer relaterar till *Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån 2014-2016* (beslutad av kyrkomötet 2013). Belopp i jämförelsekolumner med positivt tecken innebär att kostnaderna varit lägre eller intäkterna högre i föreslagen ram jämfört med tidigare beslutad planeringsram. På motsvarande sätt innebär negativt tecken att kostnaderna är högre eller intäkterna lägre i föreslagen ram jämfört med tidigare beslutad planeringsram.

Tabell 1. Finansiering och kostnader

Kostnader och finansiering	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	1 712	1 851	1 838	1 662	1 692	-1	6
Allmän utjämningsavgift	857	879	891	901	922	5	4
Särskild utjämningsavgift	33	0	0	0	0	0	0
Finansförvaltning (brutto)	645	294	311	327	344	4	6
Kostnads- och planeringsram	-2 668	-2 900	-2 815	-2 656	-2 705	-14	-28
Särsk. budgeterade kostnader	-16	-38	-34	-27	-33	-2	-3
Nettoresultat	563	86	191	207	220	-8	-15

Sammantaget är finansieringen på motsvarande nivå som i tidigare ram. Kostnads- och planeringsramar ökar något som en följd av satsningar inom stöd till stift och församlingar samt administrativa stödfunktioner.

Omvärld och relationer

Företrädarskap

En uppgift för den nationella nivån är att företräda Svenska kyrkan genom att upprätthålla goda kontakter med landets beslutsfattare och myndigheter, lämna yttranden på de remisser som ständigt ökar i antal samt genom företrädare i media och på andra sätt. I remissyttranden, samtal, möten och i deltagandet i den offentliga debatten kan företrädare för Svenska kyrkan tydliggöra hur kyrkan bidrar till exempelvis ökat livsmod, ett hållbart samhälle, jämställdhet och människors gemenskap i en rörlig och individualiserad tid.

Verksamheten inriktas på att stärka genomslag i företrädarskapet genom att utveckla metoder, bättre systematisera kontakter med landets beslutsfattare och arbeta mer samordnat med det nationella påverkansarbetet gentemot samhället i övrigt. Inte minst är politikerveckan i Almedalen en viktig arena för Svenska kyrkan i dialogen mellan olika samhällsaktörer.

Som en del av satsningen *Dela tro – dela liv* kommer kyrkostyrelsen att arbeta för att stärka kunskapen om kristen tro och tradition hos media och andra centrala samhällsaktörer lokalt, regionalt och nationellt.

Avsikten är att med några års mellanrum anordna ett större möte i likhet med *Interfaith Climate Summit 2008* och *Barn och unga - ärkebiskopens möte 2012*. I tidigare verksamhetsplan har det budgeterats för ett nytt möte 2015. Med hänsyn till

att Svenska kyrkan får en ny ärkebiskop vid halvårsskiftet 2014 har planerna på ett nytt ärkebiskopens möte flyttats fram till våren 2016 med budget för förberedelser under 2015. Mötet är en möjlighet för ärkebiskopen att utveckla och fördjupa kunskapen och reflektionen inom kyrka och samhälle kring ett område eller en specifik fråga som omvärldsanalysen identifierar.

Kostnaderna inom detta område återfinns främst inom området stöd till stift och församlingar.

Officiella relationer till andra kyrkor och samfund

Uppgiften är att svara för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och samfund.

Verksamheten inriktas på att främja relationer med kyrkor som Svenska kyrkan har kyrkogemenskap med, till exempel genom Lutherska världsförbundet, eller genom särskild ekumenisk överenskommelse för att konkret gestalta enhet och samverkan. Bilaterala ekumeniska relationer med andra kyrkor utvecklas för att öka förståelse och samverkan. Medlemskap i ekumeniska organisationer stödjer gemensam bearbetning av frågor. Ekumeniskt arbete vidgar perspektiven om vad det innebär att vara kyrka och därför är det värdefullt att söka arbetsformer som ökar engagemanget lokalt i församlingarna för ekumenik.

Deltagandet i det ekumeniska arbetet ger möjlighet att lyfta fram viktiga delar av kyrkostyrelsens omvärldsanalys om jämställdhet, klimat, minoriteters rättigheter och nya diakonala utmaningar. Detta kan ske genom att man ömsesidigt utmanar varandra, gemensamt bearbetar eller agerar tillsammans i sakfrågor. Den jämställdhet i officiella representationer och delegationer Svenska kyrkan tillämpar kan utmana andra kyrkor på samma sätt som de utmaningar och lärdomar Svenska kyrkan tar emot från andra.

Det finns en fortsatt strävan att bereda yngre människor möjlighet att delta i ekumeniska officiella relationer. Likaså att fortsättningsvis möjliggöra för unga att ansluta till de större konferenser och mötesplatser som finns i den världsvida ekumeniken, som genom exempelvis det förmöte för unga som arrangerades i samband med Kyrkornas världsråds generalförsamling i Busan i november 2013.

Exempel på insatser är fortsatt engagemang i Kyrkornas världsråd (KV), Global Christian Forum (GCF), Lutherska världsförbundet (LVF), Konferensen för europeiska kyrkor (KEK), Sveriges kristna råd (SKR) och Svenska missionsrådet (SMR). Därtill kommer insatser för ett fortsatt fördjupande av relationerna till kyrkorna som ingår i Borgågemenskapen (Porvoo), till Evangeliska kyrkan i Tyskland (EKD) och till Svenska kyrkans partnerkyrkor i syd, samt tal med ortodoxa och orientaliska kyrkor i Sverige samt arbete för att finna former för relationen till Eumeniakyrkan.

För ytterligare information om arbetet med officiella relationer till andra kyrkor och samfund, se rubriken *Samarbetet i globala ekumeniska allianser* i avsnittet *Internationell mission och diakoni*.

Planeringen har påbörjats i enlighet med kyrkmötesuppdraget, KmSkr 2011:6, för ett firande av reformationens 500-årsjubileum 2017. Firandet ska präglade av återkommande arrangemang och konferenser som finns inom Svenska kyrkan, ha en folkbildande karaktär och genomföras på ett ekumeniskt lyhört sätt. Planeringen sker i samverkan med LVF och i kontakt med SKR.

Det finns ett ökat behov av att värna religionsfrihet och mänskliga rättigheter och Svenska kyrkan arbetar både i bilaterala och multilaterala relationer för detta. Religiösa minoriteter drabbas av utsatthet där demokratiska system och stabil

ekonomi saknas. Svenska kyrkan stödjer dialoger med moderata krafter i olika situationer och bidrar till att skapa motbilder till fundamentalistiska tolkningar av religion och utvecklar metoder för gränsöverskridande samtal i känsliga frågor, bland annat genom att erbjuda trygga miljöer för denna dialog. Kyrkostyrelsen kommer att fortsätta analysera behoven hos olika grupper i utsatta situationer och stödja våra samarbetspartner genom de kanaler som finns både inom verksamheten för internationell mission och diakoni och genom andra ekumeniska samarbeten.

Med anledning av det ökade behovet intensifierar kyrkostyrelsen bidraget för att stärka mänskliga rättigheter och religionsfrihet här i Sverige. Det sker genom att förstärka kompetensen inom området religionsdialog. Ett internationellt jämförande forskningsprojekt om förföljda kristna har också påbörjats och 2015 års forskardagar kommer att lyfta mänskliga rättigheter inklusive minoriteters rättigheter och religionsfrihet. Det finns ett kyrkomötesuppdrag, Arbetsgrupp för förföljda kristna samt religions- och övertygelsefrihet, KmSkr 2013:22.

Det gemensamma biskopsmötet mellan Svenska kyrkan och Tanzaniska kyrkan var planerat 2014, men har uppskjutits till 2015. LVF:s generalförsamling i Windhoek i Namibia 2017 innebär också ett ekonomiskt åtagande för Svenska kyrkan.

Tabell 2. Kostnader och finansiering av officiella relationer till andra kyrkor och samfund

Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	Utfall 2013	Detalj-budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm-förelse 2015	Jäm-förelse 2016
Extern finansiering	2	2	2	2	2	0	0
Allmän utjämningsavgift	25	25	29	28	28	3	2
Kostnader	-27	-27	-31	-30	-30	-3	-2
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna ökar jämfört med tidigare ram till följd av anslag utfördelade över perioden till LVF:s generalförsamling. För 2015 tillkommer även kostnader för biskopsmötet mellan Svenska kyrkan och Tanzaniska kyrkan.

Internationell mission och diakoni

Uppdraget är att samordna, planera och utveckla Svenska kyrkans och dess församlingars arbete, engagemang och finansiering för internationell mission och diakoni. Verksamheten ska formas utifrån en nära, målmedveten och strategisk samverkan med andra kyrkor och internationella organ samt med församlingar i Svenska kyrkan. I uppgiften ligger att verka för internationellt och ekumeniskt samordnad planering av missions- och diakonala insatser. Verksamheten finansieras av insamlade medel, allmän utjämningsavgift och erhållna bidrag. Sida är en betydande bidragsgivare till vilken Svenska kyrkan är en ramavtalsorganisation. Inom det humanitära området är Svenska kyrkan också en strategisk partner till Sida.

Verksamheten inriktas på policyområdena *Pastoral utveckling*, *Hälsa*, *Genusrättvisa och jämställdhet*, *Hållbar försörjning* samt *Fred och försoning*.

Strukturen för organisering och tematisering av verksamheten har följande inriktning:

För att nå förändringar inom de policyområden som verksamheten inriktas på samarbetar Svenska kyrkan aktivt med samarbetspartner och stödjer verksamhet i Afrika, Asien, Karibien, Latinamerika och i Mellanöstern. I samverkan med kyrkor och andra religiösa aktörer stärks den generella teologiska reflektionen och uppdraget att holistiskt verka för mission och diakoni.

Utvecklingssamarbetet är långsiktigt och syftar till att bidra till hållbara och inkluderande samhällen för att skapa tro på framtiden och den egna förmågan. Att arbeta med grundorsaker till orättvisor och fattigdomsproblem är väsentligt.

Svenska kyrkan kommer, liksom andra aktörer i civilsamhället, att bli en bredare utvecklingsaktör i det internationella arbetet. En viktig aspekt av detta är att aktivt initiera studier och analyser, att lära av genomförd verksamhet samt att sätta upp mål för det gemensamma ansvaret. Långsiktiga relationer och partnerskap ger förutsättningar för att stärka kyrkor och andra aktörers roll på den lokala, nationella, regionala och globala nivån. Genom att tillsammans driva frågor gentemot makthavare, beslutsfattare och andra som har makt och ansvar i frågorna kan en varaktig förändring uppnås. För att påverka beslutsfattare att utgå ifrån förändring av grundorsaker och utforma en utvecklingspolitik för att stärka människors värdighet och grundläggande rättigheter ska en kvalitativ *policydialog* bedrivas.

Samarbetet i globala ekumeniska allianser

Detta program relaterar även till skrivelsens avsnitt *Officiella relationer till andra kyrkor och samfund*, men beskrivs här för att den internationella verksamheten ska redovisas i sin helhet.

Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan och vill vara en aktiv medlem för att stärka ekumeniska globala allianser och tillsammans med dem bidra till att kyrkor blir inkluderande och hållbara och verkar för fred, rättvisa och gemenskap.

Samarbetet med Kyrkornas världsråd (KV) och Lutherska världsförbundet (LVF) kommer under perioden att fokusera på de policyområden som anges ovan. Det gäller inte minst KV:s uppdrag som samlande kraft för medlemskyrkor för till exempel teologisk reflektion, stärkande av kvinnors röst och ledarskap samt interreligiös dialog för fred och försoning. KV:s och ACT-alliansens, Action by Churches Together, unika ingång i FN-systemet, bland annat genom det globala ekumeniska FN-kontoret i New York, är särskilt viktigt och bidrar till att stärka kyrkornas röst i globala rättvisefrågor.

Det gäller också LVF:s globala program för att stärka de lutherska kyrkornas teologi och utbildning, organisation samt ledarskaps- och genderfrågor. LVF har därtill en unik möjlighet att skapa ett högprofilerat lobbyarbete i mänskliga rättigheter genom att länka alternativa rapporteringar från sina lokala fältkontor till UNHCR och FN:s råd för mänskliga rättigheter.

Lokalt och nationellt samverkar Svenska kyrkan med LVF i humanitärt arbete och långsiktigt utvecklingssamarbete, med ambition att stärka kopplingen mellan dessa båda områden.

Resurser avsätts för att stärka lokala och regionala ACT-forum och ACT:s kapacitet och samordning av den globala och regionala policydialogen i frågor som rör klimatet och millenniemålen efter 2015. Vidare är det en ambition att verka för att Aprovech, kyrkornas påverkansorgan gentemot EU, så smidigt som möjligt ska bli integrerat i ACT-alliansen.

Det finns ett kyrkomötesuppdrag med anknytning till området, Nya dokument från Kyrkornas världsråd om kyrkosyn och mission, KmSkr 2013:23.

Program för global policydialog

I samverkan med regionala och globala nätverk och ekumeniska organisationer bedrivs påverkansarbete i några globala frågor som på sikt är helt avgörande för effektiv fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling. Kombinationen av strategiska samarbeten och allianser å ena sidan och evidensbaserade studier och analyser å den andra, ökar möjligheterna att åstadkomma påverkansresultat.

I landprogrammen bedriver Svenska kyrkan tillsammans med samarbetspartner nationella och regionala policydialoger. Det arbetet kompletteras av policydialog och påverkansarbete på den globala nivån, EU- och Sverigenivån för att påverka policyskapandet i viktiga globala utvecklingsfrågor som klimatfrågan och FN:s millenniemål.

Arbetet behöver underbyggas med egna analyser av den verksamhet som vi tillsammans med partner står i, men också relatera till aktuell forskning och andra aktörers erfarenheter. Det är därför angeläget att dra nytta av de erfarenheter som görs i relation till den landprogrammerade verksamheten. Genom att både påverka beslutsfattare att agera i de globala policyfrågorna och att påverka attityder och ställningstaganden i kyrka och samhälle bidrar vi till förändring. Det är av vikt att arbeta med olika metoder för att få engagerade i Svenska kyrkan, inte minst unga, att aktivt delta i opinionsbildning.

Program för humanitära insatser

Svenska kyrkan har ett mandat att rädda liv och lindra nöd i akuta situationer. Detta uppdrag utförs genom humanitära insatser som primärt samordnas inom ACT-alliansen, men även utförs i samarbete med andra partner.

Det humanitära arbetet bedrivs utifrån internationell standard och principerna om humanitet, opartiskhet, neutralitet och oberoende i det humanitära biståndet. Alla humanitära insatser syftar till att säkerställa människors grundläggande rättigheter och upprätthålla värdighet i situationer där människor är extremt utsatta och sårbara. De humanitära principerna är inte förhandlingsbara, vilket innebär att humanitärt bistånd enbart ska ges på grundval av behov. I interna målkonflikter ska de humanitära principerna ha företräde.

Svenska kyrkan ska ha beredskap att bistå med insatser i akuta situationer, primärt i Svenska kyrkans programländer men även i särskilda fall i länder där Svenska kyrkan inte har ett tidigare samarbete. När det gäller utdragna kriser och konfliktsituationer i något av Svenska kyrkans programländer kan humanitära insatser initieras. Dessa ska då tydligt kopplas till pågående långsiktiga insatser i landet eller i regionen, samt i relevanta fall till påverkansinsatser. I händelse av sådana insatser ska det redan från start planeras för hur insatsen ska avslutas alternativt övergå i det pågående utvecklingsarbetet.

Arbetet med engagemang, stöd, insamling och vänrelationer

Detta arbete relaterar även till skrivelsens avsnitt *Stöd till stift och församlingar*, men beskrivs här så att den internationella verksamheten redovisas i sin helhet.

Den internationella verksamheten ska utgöra ett stöd och en samordning för församlingars och stifts engagemang i internationella frågor. Under de kommande åren kommer detta stöd att utvecklas och arbetet med engagemang inom Svenska kyrkan att förnyas.

Det är av vikt att fortsätta arbetet med att vidmakthålla det stora engagemang för Svenska kyrkans internationella arbete som finns bland ideellt engagerade. Samtidigt behöver kontaktytor med anställda och förtroendevalda ökas, för att det

internationella arbetet ska kunna integreras i församlingarnas och stiftens egna verksamhetsplaner, budgetar och insatser. Alla nivåer i Svenska kyrkan bär ett gemensamt ansvar för Svenska kyrkans internationella arbete. Insatser genomförs för att höja kunskapen om det internationella arbetet för alla inom Svenska kyrkan. Ett särskilt analysarbete görs med anledning av den sedan många år nedåtgående trenden i insamlingsresultatet.

Åtgärder kommer också att vidtas för att göra det möjligt för människor i Sverige och i partnerkyrkor att dela erfarenheter omkring tro och liv. Särskilt stöd prioriteras med syfte att utveckla former för delande, rådgivning och samordning av de vänrelationer som idag bärs av nationell nivå, stiftet och församlingarna. Stödfunktionen agerar i samverkan med stiftet och utgör ett stöd för deras arbete med att främja internationell mission och diakoni i församlingslivet. Vidare undersöks möjligheten att omvandla en del av de projekt som nationell nivå har ansvar för till vänprojekt som stift och församlingar kan få en tydligare relation till.

Internt utvecklings- och kvalitetssäkringsarbete

Den här delen av verksamheten är en intern stödfunktion för hela den internationella verksamheten och beskrivs här för att den internationella verksamheten ska redovisas i sin helhet.

Det kvalitetsarbete som krävs inom kärnverksamheten i och med att Svenska kyrkans internationella arbete är certifierat i HAP, Humanitarian Accountability Partnership, kommer att implementeras under en femårsperiod. Genom konsultationer som genomförts i arbetet med den strategiska plan som antagits för 2014-2017 har även partner tagit emot information och deltagit i diskussioner gällande ansvar och kvalitet. Kvalitetsutvecklingen handlar om hur samarbetet mellan Svenska kyrkan och våra partner ser ut, som exempel hur beslut fattas, vilken personal som rekryteras och hur samarbetet dokumenteras.

Tabell 3. Kostnader och finansiering av internationell mission och diakoni

Internationell mission och diakoni	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	362	333	321	325	329	21	22
Varav insamlade medel	158	154	154	154	154	-1	-1
Varav erhållna bidrag	192	159	167	171	175	22	24
Varav övr. int., förändr. dest. medel	12	20	0	0	0	0	-1
Allmän utjämningsavgift	70	85	90	90	90	-1	0
Ränta destinerade medel	2	1	1	1	1	-1	-1
Kostnader	-434	-419	-412	-416	-420	-19	-21
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Intäkterna ökar jämfört med tidigare ram främst till följd av ökade bidrag från Sida. Nivån på finansiering från allmän utjämningsavgift följer den långsiktiga plan som kyrkostyrelsen tidigare utformat. Vad gäller kostnaderna ökar främst lämnade bidrag. Destinerade medel, öronmärkta för den internationella verksamheten, planeras inte ianspråkta ytterligare, vilket ökar kraven på kostnadskontroll i verksamheten. I enlighet med kyrkomötets beslut 2007 ingår 30 miljoner kronor avseende bostadsbyggnadsprojekt på Olivberget. Kostnaden fördelas med 10 miljoner kronor för respektive år.

Stöd till stift och församlingar

Det finns ett gemensamt ansvar i Svenska kyrkan för en sammanhållen kristen livstolkning i ett växelspel mellan tradition och förnyelse. Den nationella nivåns uppgift är att stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet. Stödet till församlingar ges antingen direkt eller via stiftet, därtill lämnas stöd till stiftet utan en direkt koppling vidare till församlingsnivån.

Vissa utvecklingsarbeten äger rum i samarbete med något eller några stift som har särskilt intresse och engagemang inom ett verksamhetsområde. En arbetsmetod som blir allt vanligare är att kompetens inom vissa områden utvecklas tillsammans i några stift. Erfarenheter som görs delas därefter vidare till hela landet, till exempel vad gäller modeller för fortbildning inom områden som kräver alltför stora resurser för ett stift att bära på egen hand. Likaså tar ibland något eller några stift ansvar för nationell samordning och utveckling i en fråga, för en kortare eller längre period, till exempel så som några stift nu gör för området arbetshandledning.

Verksamheten inriktas på att ge stöd inom de prioriterade områden som kyrkostyrelsen och stiftet kommit överens om: *omvärldsanalys och forskning, administrativa stödfunktioner, stöd till församlingens grundläggande uppgift samt kommunikation*. Stiftet har också uttryckt behov av att den nationella nivån utmanar stiftet, inte minst i identitetsfrågor.

Det pågår ett övergripande arbete för att utveckla processen med församlingsinstruktioner. Den nationella nivån stödjer stiftens arbete i att utarbeta vägledningar till församlingar genom bidrag till omvärldsanalys och erfarenhetsutbyte.

Det finns två kyrkomötesuppdrag som kommer att hanteras under perioden, Behörighet som arbetsledare, KmSkr 2013:6, och Benämning på befattningar som präst, KmSkr 2013:7. Likaså finns ett uppdrag Den svenska psalmboken, KmSkr 2011:10.

Hållbarhet

Det handlar om att i planeringen för stöd till stift och församlingar identifiera de områden som stärker ett hållbart samhälle och ett meningsskapande kyrkoliv. Därför omfattar den nationella nivåns arbete stöd till klimatarbete, utveckling av det diakonala arbetet och utmaning i identitets- och människovärdesfrågor, som samtliga bidrar till en global sammanhållning.

Svenska kyrkan har ett särskilt ansvar när människovärdet kränks och när skillnaden mellan människor blir större. En konkret utmaning är att till exempel konfirmandarbetet ska vara tillgängligt för alla oavsett funktionsnedsättning eller social utsatthet.

Kyrkostyrelsen följer FN:s klimatförhandlingar och bidrar till opinionsbildning. Det finns certifieringssystem och andra verktyg för församlingars omställningsarbete för miljön och under 2014 har ett biskopsbrev om klimatet utkommit.

Inom arbetet för hållbarhet är det viktigt att samverka med andra organisationer och även europeiska nätverk och organisationer såsom Europeiska kyrkokonferensen. Många av de frågor Svenska kyrkan arbetar för globalt i Sverige kräver också ett europeiskt perspektiv och samarbete. *Ekumeniska EU kontoret* i Sverige, där Svenska kyrkan genom SKR är en av huvudmännen är ett stöd till församlingarnas utvecklingsarbete genom kunskapsförmedling och handledning vid ansökningar om ekonomiskt stöd från EU.

Genom *Fairtrade Sverige AB*, som Svenska kyrkan äger till hälften, påverkar Svenska kyrkan detaljhandeln, återförsäljare och grossister att produktutveckla sitt sortiment.

Genom att erbjuda stift och församlingar en finanspolicy och etiskt ansvarsfulla investeringsmöjligheter, vilka vilar på grundprinciperna om människovärde och förvalterskap, kompletterar kapitalförvaltningen det arbete som sker på andra håll inom Svenska kyrkan.

Diakonalt utvecklingsarbete

Svenska kyrkans församlingar finns idag på nya arenor och den diakonala verksamheten hittar nya former. Det ställer nya krav i fråga om analys, kompetens och kvalitet. På kort sikt vill vi öka medvetenheten om vilken roll Svenska kyrkans diakonala arbete har ur ett samhällsperspektiv, dess bidrag till välfärd i samhället samt kopplingen till vårt uppdrag som kyrka. Som exempel finns ett nationellt webbverktyg som stöd vid planeringen av församlingens diakonala arbete som leder till lokala diakonipastorater med handlingsplaner.

På lång sikt vill vi att Svenska kyrkans former för åtaganden i välfärden ska vara grundade i vår identitet som evangelisk-luthersk folkkyrka, församlingens grundläggande uppgift, nutidsmänniskans behov och samtidens sociala utmaningar.

Kyrkostyrelsen antog 2013 en plattform om *Svenska kyrkans roll och uppgift i den svenska välfärden*. Syftet med plattformen är att beskriva motiv och principer vägledande för Svenska kyrkan på nationell nivå. Den kan också fungera inspirerande för församlingar och stift. Kyrkostyrelsen kommer att arbeta fram en plan för det fortsatta arbetet med välfärdsfrågorna under 2014. Planen kommer att rymma en dialog- och samrådsprocess med stiftet samt strukturerat erfarenhetsutbyte och kunskapsspridning. Vid den fortsatta bearbetningen av välfärdsfrågorna kan den antagna plattformen fungera både som ram och som utgångspunkt.

I de samhällsförändringar som sker på välfärdsområdet efterfrågas Svenska kyrkan. Som exempel finns sedan länge flera etablerade lokala samarbeten mellan Arbetsförmedlingen och församlingar i syfte att stödja människor i arbetslöshet. Ett nationellt projekt kommer att genomföras under perioden i samarbete med Arbetsförmedlingen centralt, i syfte att inspirera och stärka församlingarnas kompetens ytterligare inom området.

Det efterfrågas arenor för kunskaps- och erfarenhetsutbyte från stiftet inom välfärdsområdet liksom för diakonalt utvecklingsarbete med rättighetsbaserat arbete som utgångspunkt. Ett rättighetsbaserat arbete innebär att möjliggöra individens inflytande över sitt liv, att involvera berörda parter och att grundorsakerna till en problematik identifieras. Svenska kyrkan kan vara en viktig röst i samhällsdebatten och denna roll behöver stärkas ytterligare.

Migrations-, flykting- och integrationsfrågor är centrala områden i en strävan efter ett hållbart samhälle och stiftet får kontinuerligt stöd till kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte på dessa områden. Svenska kyrkan stödjer och bidrar till utveckling av *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* dit många människor söker sig för kostnadsfri juridisk rådgivning, familjeåterförening och svenskt medborgarskap.

Som ett led i det diakonala arbetet för hållbarhet samordnas Svenska kyrkans familjerådgivning, tre telefonjourer och utveckling av själavård på nätet samt själavården på samhällets institutioner. Under perioden utvecklas metoder och samverkansformer liksom former för påverkansarbete i fråga om barn som lever i utsatthet.

Med anledning av ett kyrkomötesuppdrag, *Kyrkliga begravningsbyråer* (KmSkr 2013:14) kommer perioden att innebära ett utvecklingsarbete vad gäller kyrkans

KsSkr 2014:1 möte med människor i sorg. Förstudien som presenteras i början av perioden kommer att bidra till avvägningar och omfattning på arbetet.

Det ges stöd till stiftens arbete för att motverka sexuella trakasserier och våld i nära relationer och till arbete i genderfrågor och ökad medvetenhet i HBTQ-frågor. Det finns ett specifikt kyrkomötesuppdrag om HBT-certifikat, KmSkr 2013:19. Jämställdhetsskrivelsen som redogör för jämställdheten i Svenska kyrkan och som presenteras för kyrkomötet vart fjärde år medverkar till att frågan om jämställdhet uppmärksammas. Nästa gång en jämställdhetsskrivelse lämnas är år 2016.

Ideellt engagemang och samhörighet

I den aktuella studie som nämnts tidigare framgår att 700 000 personer skulle kunna tänka sig att göra en ideell insats inom ramen för Svenska kyrkans verksamhet, främst inom det sociala området. Människor måste beredas plats för sitt engagemang och anställda medarbetare i Svenska kyrkan utbildas i att leda ideella medarbetare. Att ta vara på ideella krafter är ett uppdrag som inte bara handlar om att fördela identifierade arbetsuppgifter utan det handlar om att ta tillvara människors specifika kompetenser, deras nätverk och visioner som både kan påverka och förnya Svenska kyrkan.

Att verka för en kyrka med ideella krafter är en utmaning som kräver både kulturförändring och nyorientering, så att det ideella engagemanget får tillföra, berika och stärka verksamheten. Ett sätt att stödja ideellt engagemang är att stödja nätverket *Ideellt forum i Svenska kyrkan* och *Volontärbyrå i Svenska kyrkan* som i samverkan med stiftet erbjuder fortbildning, erfarenhetsutbyte och lärande. Svenska kyrkan är också medlem i paraplyorganisationen *Forum - Idéburna organisationer med social inriktning*. Vidare lämnas organisationsbidrag till bland andra *EFS* och *Svenska Kyrkans Unga*.

Att som individ göra en insats i en verksamhet som kyrkan kan både skapa mening och sammanhang, ge livsmod och näring till fortsatt identitets- och trosutveckling.

Praktisk handling kan vara en väg till tro och för den som vill engagera sig kan detta vara en ingång till tro och kyrklig gemenskap, inte minst för yngre människor.

Barn, ungdomar och unga vuxna

Arbetet med att stärka barns och ungas delaktighet i Svenska kyrkan fortsätter i samverkan med stiftet. Medarbetare som möter barn och unga erbjuder fortbildning och inspiration inom exempelvis konfirmandarbete och för samarbetet mellan kyrka och skola. Nationella fortbildningar för mötet med barn och unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar erbjuds även fortsättningsvis och pedagogiskt utvecklingsarbete med det kyrkliga kulturarvet och kyrkorummet som resurs kommer att initieras. Under verksamhetsperioden kommer chefer för förskolor med Svenska kyrkan som huvudman att erbjudas mötesplatser för erfarenhetsutbyte. Samarbetet med *Svenska fotbollsförbundet* fortsätter att utvecklas och genom detta etableras en kontakt med barn och unga som innebär att den som är ung inte måste välja antingen kyrkan eller idrotten.

Under perioden genomförs de tvådelade kyrkomötesuppdragen, KmSkr 2013:18 om konfirmation, med syftet att dels stärka informationsinsatser och dels uppmärksamma konfirmationens betydelse som ett stöd till ungas livskvalitet så som det formuleras i Svenska kyrkans riktlinjer för konfirmandarbetet.

Det finns många ideellt engagerade i konfirmandarbetet, inte minst unga konfirmandledare som behöver fortsatt stimulans och uppmuntran.

Det är värdefullt med olika alternativ vad gäller konfirmandarbetet. Det bör finnas olika inriktningar och teman som möter ungdomars intressen. Men föräldrarnas möjlighet att finansiera konfirmandtiden eller ett läger får inte påverka en tonårings möjlighet till en meningsfull konfirmandtid. Verksamhet som riktar sig till föräldrar, barn och unga får inte stänga ute någon på grund av ekonomisk eller social utsatthet. Även barn som placerats i samhällsvård har rätt att erbjudas delaktighet i svenska kyrkans församlingar. Dessa frågor kräver uppmärksamhet och resurser.

Unga vuxna är en ofta bortglömd grupp som stundtals faller utanför Svenska kyrkans målgruppsanpassade verksamhet. I denna grupp finns både kompetens, vilja till ideellt engagemang och en stor nyfikenhet. Kyrkostyrelsen avser utveckla arbetssätt som synliggör och underlättar möjligheterna att följa unga medlemmar som byter bostadsort.

På större högskoleorter kan de fångas upp i det arbete som bedrivs genom kyrkans högskolearbete, men för den som inte är student kan en inbjudan eller ett välkomstbrev från en församling betyda mycket.

Flerspråkighet och minoriteters rättigheter

Arbetet inom flerspråkighetsområdet inriktas på att fullfölja de kunskapshöjande och metodutvecklande insatser som planerats och som förväntas ge församlingar bättre förutsättningar att klara den grundläggande uppgiften även på de nationella minoritetsspråken. För att detta ska kunna ske behöver även biblar, psalmer och kyrkohandböcker göras tillgängliga på dessa språk. Det behövs också insatser för att inkludera döva och hörselskadade i Svenska kyrkans verksamhet. Särskilt fokus läggs på att utveckla Svenska kyrkans flerspråkiga arbete bland barn och unga för att stärka minoritets- och urfolksbarns och ungas identitet, livsmod och andliga utveckling.

Under perioden stärks insatserna för att synliggöra samers erfarenheter. De diakonala insatserna behöver stärkas för att möta samer i deras existentiella frågor och för att öka dialogen med majoritetssamhället. Sommaren 2017 står dessutom Svenska kyrkan värd för de samiska kyrkodagarna.

Svenska kyrkans arbete med inkludering av romer och resande förstärks genom ett projekt som pågår fram till sommaren 2016.

Kyrkohandboken

Engagemanget som visats under den nyligen genomförda remissomgången av förslaget till ny kyrkohandbok vittnar om stort intresse bland många människor. Under perioden 2015-2016 kommer kyrkohandboksrevisionen att slutföras. Åtgärder har vidtagits för att särskilt beakta barns och ungas perspektiv. Efter det att svaren i kyrkohandboksförslagets stora remittering bearbetats kommer en ytterligare remissomgång med ett reviderat förslag att genomföras. Därefter arbetas ett slutförslag till ny kyrkohandbok fram och lämnas till kyrkomötet 2016 för att sedan kunna tas i bruk under 2017. Efter beslut i kyrkomötet påbörjas bearbetningen av kyrkohandbokens översättningar till nationella minoritetsspråk, svenskt teckenspråk och andra språk.

Dela tro – dela liv

Den större satsningen på kyrkans undervisning och mission för alla åldrar, *Dela tro - dela liv*, genomförs under perioden och kulminerar under reformationsjubileet 2017 för att sedan fasas ut 2018. Syftet är att stärka församlingarna i den grundläggande

KsSkr 2014:1 uppgiften genom att bland annat kompetensutveckla och stärka anställda, förtroendevalda och ideella medarbetare som bärare av tro.

Det konkreta innehållet i satsningen utarbetas och genomförs i samarbete mellan den nationella nivån, stiftet och församlingarna. Som exempel planeras en årlig konferens som bidrag till fortbildning i stift och församling, mötesplatser för erfarenhetsutbyte och lärande samt planering av bidrag till delar av innehållet under Teologifestivalen 2015.

Kartläggning, analys och forskning kommer att genomföras och en webbaserad kunskapsbank för undervisning och lärande tillgängliggörs. En delsatsning genomförs i samarbete med *Svenska Kyrkans Unga* som ett bidrag till att stärka ungas livskvalitet. Det kommer även att finnas delsatsningar för att lyfta kyrkorummets möjligheter och stärka människors möjligheter att dela liv och tro genom kulturella och musikaliska uttryck samt delsatsningar i syfte att stärka och nyansera kunskapen om kristen tro hos media och andra centrala samhällsaktörer.

Kyrkostyrelsen avser att årligen följa processen och informera kyrkomötet om hur den fortskrider samt presentera en utvärdering av genomförande och måluppfyllelse för kyrkomötet 2019. Kyrkomötet beslutade 2012 att fastställa en ram på 60 miljoner kronor för detta ändamål under åren 2013-2018.

Svenska kyrkan som lärande organisation

Vid och inför utfasning av stora satsningar, som exempelvis riktat församlingsbidrag, *Dela tro - dela liv* och arbetet med kyrkohandboken behöver arbetet med utvärdering och kontinuerligt lärande utvecklas. De lärdomar som dras ska bli till nytta inför kommande större satsningar.

Kommunikationsstöd

De kärnvärden och ledord som ska prägla all kommunikation är närvaro, öppenhet och hopp. Allt kommunikationsarbete ska sikta mot en kyrka som människor har en positiv relation till och känner glädje över att tillhöra. Den nationella nivån ska fungera som en sammanhållande kraft genom samlat kommunikationsstöd till stift och församlingar.

Det behöver satsas mera på medlemskommunikation de närmaste åren och konkret innebär det att tematiska och målgruppsanpassade verktyg som kan användas under en flerårsperiod av stift och församlingar behöver utarbetas. Under perioden är bland annat kyrkovalet 2017 en utmaning.

Den digitala kommunikationen behöver förbättras, inte minst internt i Svenska kyrkan genom intranätet. Det gäller också kyrkans närvaro på sociala medier i stort och genom pastoralt arbete genom särskilda forum på nätet.

Administrativa stödfunktioner

Ramavtal för hela Svenska kyrkan har under 2013 genererat rabatter på cirka 50 miljoner kronor. Då efterfrågan på gemensamma avtal är fortsatt hög inom flera områden vidareutvecklas upphandlingsfunktionen under de kommande åren. Den nationella nivån sluter vidare varje år ett kopieringsavtal med Bonus Presskopier som innebär att församlingar utan kostnad kan kopiera till exempel sångtexter fritt i verksamheten.

Stödet inom fastighetsområdet, såväl inom kulturarvssektorn som generellt, ökar under perioden.

Tabell 4. Kostnader och finansiering av stöd till stift och församlingar

Stöd till stift och församlingar	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. Ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	22	20	19	19	17	1	1
Allmän utjämningsavgift	115	62	74	66	72	17	8
Finansförvaltningen	83	152	65	73	69	8	18
Kostnader	-220	-234	-158	-158	-158	-26	-27
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Resursförstärkning sker främst inom fastighets- (8 miljoner kronor) och informationsstöd (2 miljoner kronor), minoritetsspråk (2 miljoner kronor), anslag till rådgivningsbyrå (1 miljon kronor), diakonal utveckling (1 miljon kronor) och omvärldsanalys (1 miljon kronor).

7 miljoner kronor av kostnadsökningen i tabellen jämfört med tidigare beslutad ram beror endast på att kostnaden redovisades under annan rubrik förra året.

Sedan tidigare finns riktat församlingsbidrag, destinerat till församlingar/pastorat för åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhetseffektivisering, som får användas till och med 2016.

Ett nytt utbildningsinstitut

Uppdraget är att ange villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna, bestämma utbildningsplaner samt se till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning. Vidare är uppgiften att stödja rekrytering till kyrklig tjänst och utbildning. Utbildningarna ska uppfattas som attraktiva och hålla en hög kvalitet till en rimlig kostnad.

Enligt beslut av *Nämnden för utbildning, forskning och kultur* 2013 har Svenska kyrkans utbildningsinstitut sin placering i Uppsala, men undervisning bedrivs tillsvidare också i Lund. Utbildningsinstitutet tar emot sina första studenter höstterminen 2014 med ett beräknat studerandeintag på cirka 180 studenter på helfart och 40 på halvfart.

Institutet ger en integrerad pastoralteologisk utbildning för diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster som innehåller gemensamma moment, men också kurser specifika för respektive yrke.

Till utmaningarna för de första åren, som sammanfaller med planeringsperioden, hör att hitta en form för organisation av utbildningsinstitutets verksamhet och personella resurser som håller samman institutet i en gemensam pedagogisk och teologisk vision. Det krävs också en väl fungerande organisation för kontakter med stiftet som ansvarar för utformningen och genomförandet av minst åtta veckors praktik för samtliga yrkesgrupper.

Högsta prioritet är att stärka studenternas färdigheter och deras förmåga att analysera och reflektera över Svenska kyrkan samt bekräfta och fördjupa deras samhörighet med Svenska kyrkan.

Vidare ska den behörighetsgivande utbildningen för blivande kyrkoherdar som nu genomförs i samarbete med Uppsala universitet, Malmö högskola och Lunds universitet utvärderas och utvecklas. Det, sedan tidigare, initierade uppdraget att undersöka behovet av att utveckla påbyggnadsutbildning och avancerad fortbildning för de fyra professionerna ska följas upp i samråd med stiftet.

Då institutet bedriver utbildning på två orter med cirka 70 mils avstånd medför detta ökade kostnader.

Tabell 5. Kostnader och finansiering av de kyrkliga grundutbildningarna

De kyrkliga grundutbildningarna	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	1	0	0	0	0	0	0
Allmän utjämningsavgift	51	62	51	52	52	-1	1
Kostnader	-52	-62	-51	-52	-52	1	-1
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna är i stort sett oförändrade jämfört med tidigare ram. Det finns dock viss risk för fortsatta etableringskostnader under 2015. Sådana kostnader ingår inte i budget.

Forskning

Uppgiften är att främja forskning inom det teologiska forskningsområdet och andra för kyrkans liv och verksamhet väsentliga områden.

Verksamheten inriktas på att genomföra forskning vars resultat kan utgöra underlag för Svenska kyrkans reflektion över sin identitet och sitt uppdrag samt reflektion över religionernas roll i det mångkulturella samhället samt att tillgängliggöra forskningsresultaten.

Under planeringsperioden kommer forskningen i huvudsak att ske inom följande områden: Kyrkans identiteter, Religionsdidaktik och Kyrkovetenskap med praktisk inriktning som kommer att inkludera frågor kring det gemensamma i relation till individualisering och kyrkan som gränsöverskridande gemenskap. Under 2015 undersöks möjligheten att initiera ett forskningsprojekt som fokuserar på förtroendevalda inom Svenska kyrkan och relaterar till förhållandet mellan anställda, förtroendevalda och medlemmar i Svenska kyrkan. Som en konsekvens av omvärldsanalysen kommer den forskning som genomförts i glesbygd att följas upp under perioden.

Tabell 6. Kostnader och finansiering av forskning

Forskning	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Allmän utjämningsavgift	10	10	10	11	11	0	1
Kostnader	-10	-10	-10	-11	-11	0	-1
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna är i stort sett oförändrade jämfört med tidigare ram.

Kultur

Uppgiften är att verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen om religion och livstolkning.

Verksamheten inriktas på att stärka Svenska kyrkans röst i kulturdebatten och kulturens ställning inom Svenska kyrkan. Svenska kyrkans kulturstipendier och

filmpriser är ett sätt att stödja mötet mellan kultur och kyrka och bidrar till att stärka Svenska kyrkans reflektion kring sin samtid och sitt uppdrag.

Konceptet *Se Människan* vid Bokmässan i Göteborg fortsätter att utvecklas, liksom arbetet med Svenska kyrkans kulturstipendier och kulturdialogen på filmens område. Vidare är det en ambition att öka kunskapen om internationellt kulturteologiskt arbete, göra Svenska kyrkan mer delaktig i internationella nätverk och genomföra regelbundna större kyrkomusiksymposier.

Under perioden planeras en inventering av stiftens behov av stöd och kompetensutveckling inom området kultur. En viktig metod för att stärka stiftens arbete och utveckling är möten och gemensamma processer där stiftsmedarbetare, teologer med flera deltar tillsammans med konstnärer, dramatiker, musiker och andra professionella utövare av kultur. Syftet är att fördjupa kontakterna mellan kyrka och kulturliv och bidra till ömsesidigt utbyte av perspektiv och kunskap. Unga människors möjlighet att erövra och uppskatta ett kulturarv som till en början känns främmande får inte underskattas utan frimodigt erbjudas unga genom att öka bild- och kyrkorums pedagogisk kompetens bland medarbetare i stiftet.

Kyrkomötet beslutade 2013 att uppdra till kyrkostyrelsen att etablera ett brett samråd kring kyrkomusikens framtida roll i samhällets kulturliv. Kyrkomötet beslutade också att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur nationell nivå fortsättningsvis ska ta sitt ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet, KmSkr 2013:20. Musiken berör människor, oberoende av ålder, bakgrund och kultur och tar vid där orden tystnar. Kyrkomusiken som en del av kulturarvet ska ha bredd, djup och kvalitet. Arbetet med de kyrkomusikaliska frågorna kommer därför att vara i fokus under denna verksamhetsperiod.

Tabell 7. Kostnader och finansiering av kultur

Kultur	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	0	0	1	1	1	1	1
Allmän utjämningsavgift	9	13	7	7	7	-4	-5
Kostnader	-9	-13	-8	-8	-8	3	4
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna är i stort sett oförändrade jämfört med tidigare ram och innehåller medel för satsning inom kyrkomusik. Tidigare år har kulturarvskostnader redovisats under kultur, men finns nu under rubriken kyrkliga kulturminnen.

Kyrkliga kulturminnen

Svenska kyrkan äger 3 400 kyrkor och kapell, varav 3 000 är skyddade enligt Kulturmiljölagen. Årligen får Svenska kyrkan en kyrkoantikvarisk ersättning från staten för vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Kyrkostyrelsen beslutar om fördelning av ersättningen och redovisar användningen till regeringen. Till och med 2014 är det årliga bidraget fastställt till 460 miljoner kronor.

Verksamheten inriktas på att genomföra och följa upp diskussionerna med staten om villkor och nivåer på den kyrkoantikvariska ersättningen från 2015. I detta ingår att söka skapa en förnyad syn på det kyrkliga kulturarvet som levande och användbart och en samhällsresurs för social, kulturell och ekonomisk utveckling. Det kyrkliga kulturarvet ska betraktas som en angelägenhet och tillgång för alla i samhället.

Ambitionen är också att hitta nycklar för en så god fördelning av ersättningen som möjligt.

I regeringens skrivelse till riksdagen, *Den kyrkoantikvariska ersättningen* 2013/14:152, som presenterades i mars 2014, redovisas hur den kyrkoantikvariska ersättningen har använts under perioden 2002-2012. I den framgår hur den kyrkoantikvariska kompetensen inom Svenska kyrkan successivt förstärkts men att det finns områden som behöver utvecklas vidare, till exempel tillgängligheten till kyrkorna, inte minst i glesbygden där den har minskat. Likaså framgår det av skrivelsen att det inte bara handlar om att vårda och bevara kyrkorna utan också om att utveckla och använda dessa i fler funktioner än nu. Människor skulle till exempel kunna erbjudas kyrkorummet som ett upplevelserum där berättelserna om kyrkans tro och liv och bygdens historia återges. En av de större utmaningarna är de övertaliga kyrkorna på landsbygden som med färre medlemmar gör det svårt för församlingarna att behålla och vårda alla kyrkor.

Under planeringsperioden prioriteras tre områden: Det första är utveckling av kvalitet, effektivitet och analys, inklusive en ny modell för fördelning av ersättningen. Det andra området är stärkt nationellt stöd och utvecklade redskap i förvaltningen av fastigheter och kulturarv. Det tredje området handlar om strategisk utveckling av det kyrkliga kulturarvet som resurs för samhälle och kyrka, med fokus på utvidgat bruk, kommunikation av kulturvärdena och ökad tillgänglighet till kyrkorna.

Kyrkostyrelsen anser det angeläget att säkra Svenska kyrkans långsiktiga förmåga att förvalta det kyrkliga kulturarvet. För detta krävs hållbar finansiering och förvaltning. De förslag som fastighets- och utjämningsutredningen lämnar våren 2015 kommer att få betydelse för den fortsatta utvecklingen.

Riksantikvarieämbetet har fått regeringens uppdrag att göra en översyn av regleringen i 4 kap i kulturmiljölagen om de kyrkliga kulturminnena. Uppdraget ska genomföras i samråd med bl.a. Svenska kyrkan och länsstyrelserna och redovisas till regeringen senast i september 2015.

Under perioden fortsätter satsningen på kulturarvspedagogik som syftar till att kommunicera kulturvärdena till allmänheten och skapa förutsättningar för ideellt arbete där kulturarvet ses som en resurs för både kyrka och samhälle. I den nationella kommunikationen ska arbetet inriktas på ökat genomslag i synen på det kyrkliga kulturarvet som en värdefull samhällsresurs som tillhör alla.

Tabell 8. Kostnader och finansiering av kyrkliga kulturminnen

Kyrkliga kulturminnen	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. Ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	536	700	671	460	460	-29	-40
Allmän utjämningsavgift	0	0	7	7	7	7	7
Kostnader	-536	-700	-678	-467	-467	22	33
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Den sedan tidigare ansamlade kyrkoantikvariska ersättningen som inte förbrukats planeras ha använts fullt ut vid utgången av 2015. I *Kontrollstation 2014* kommer riksdagen att ta ställning till storleken av kyrkoantikvarisk ersättning för tiden från och med 2015. Förslag kommer först i budgetpropositionen hösten 2014. I föreliggande förslag till budget har nivån fortsatt antagits ligga kvar på 460 miljoner kronor per år.

Ansaret innebär att verka för att det finns en kyrklig verksamhet för svenskar som vistas utomlands. I detta ligger att hålla kontakt med annan kyrklig verksamhet bland svenskar i andra länder och samverka med nordiska och internationella organ samt främja ekumeniskt samarbete. Rekrytering och utbildning av medarbetare och utlandsplacerad personal ingår också.

Ett arbete med att anpassa verksamhetens omfattning utifrån nationell och lokal försörjningsförmåga och kvalitetsstärka personalförsörjningen har pågått de senaste åren. Detta omställningsarbete är nu avslutat och det pågår ett analysarbete kring hur framtidens utlandskyrka ska formas, bland annat mot bakgrund av svenskarnas förändrade resmönster. Allt fler svenskar rör sig utomlands och drygt 500 000 svenskar bor för närvarande utomlands enligt SVIV, *Svenskar i världens* senaste räkning. Det finns en utmaning i att skapa en flexibel organisation som möter de förändringar som sker vad gäller resande och som kan ske plötsligt.

Verksamheten inriktas på att följa upp de förändringar som genomförts, höja kvaliteten i det diakonala arbetet, stärka insamlings- och kommunikationsarbetet, ge stöd i lokalförsörjningsfrågor och verka för utveckling av de lokaler som hyrs eller ägs av församlingarna, samt teckna avtal med församlingar och verksamhetsplatser.

Den inomkyrkliga omvärlden måste följas noggrant och utlandsförsamlingarna måste präglas av den utveckling och förnyelse som sker hemma utifrån den historia och kontext där de verkar. Ett erfarenhetsutbyte mellan Svenska kyrkan i Sverige och Svenska kyrkan i utlandet är något som bör stärkas.

Utlandskyrkan bereder plats för unga människor i verksamheten genom barn- och ungdomsgrupper men också för unga vuxna genom det nyligen etablerade traineeprogrammet. Barn far också illa utomlands, i familjer, och här har församlingarna en viktig uppgift att motverka utsatthet.

Tabell 9. *Kostnader och finansiering av arbete bland svenskar i andra länder*

Arbete bland svenskar i andra länder	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	19	13	14	14	14	0	-1
Varav insamlade medel	9	8	8	8	8	-1	-1
Varav erhållna bidrag	3	2	3	3	3	1	1
Varav övr. int., förändr. dest. medel	7	3	3	3	3	0	-1
Allmän utjämningsavgift	69	76	77	77	77	0	0
Ränta destinerade medel	0	0	0	0	0	-1	-1
Kostnader	-88	-89	-91	-91	-91	1	2
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Intäkter och kostnader är i stort sett oförändrade jämfört med tidigare ram.

Svenska teologiska institutet i Jerusalem (STI)

Svenska teologiska institutet i Jerusalem ska utveckla och fördjupa frågan om kristnas möte med människor av annan tro, särskilt i mötet med judendomen.

Institutet har fyra huvudkomponenter: Akademisk verksamhet med forskningsanknytning och deltagande i de dialoger som kan föras i Jerusalem, kortare kurser av både akademisk och folkbildande karaktär, internationella kurser samt lokala program och utveckling av lokala kontakter. Verksamheten är inriktad mot frågor

som rör kristen livstolkning och ekumenik och betonar områdena hållbar utveckling, fred och försoning samt kvalitet och lärande.

Verksamheten inriktas på att utveckla färdiga kurspaket samt en samordnande funktion kring kursplanering och marknadsföring. Ambitionen är att verksamheten ska fortgå med god kursbeläggning och att samarbetet med det nya studieförbundet som bildas när Sensus studieförbund och Studieförbundet Bilda går samman ska fortsätta och utvecklas. Likaså är ambitionen att samarbetet med flera svenska universitet fördjupas. Med det ökade intresset för hållbar utveckling samt miljö- och skapelseologi i Jerusalem håller ett så kallat grönt pilgrimsarbete på att utvecklas, och detta kommer att inkluderas i institutets verksamhet och program.

STI är en resurs för Svenska kyrkans nya utbildningsinstitut och samarbetet kring aktuell teologi, omvärldsanalys och utbildning fördjupas.

För att göra STI mer känt, både för Svenska kyrkan i sin helhet och lokalt i Jerusalem, kommer en marknadsförings- och informationsstrategi att utarbetas.

Tabell 10. Kostnader och finansiering av STI

STI	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	3	1	1	1	1	-1	-1
Allmän utjämningsavgift	3	4	4	4	4	0	0
Ränta destinerade medel	2	1	1	1	1	-1	-1
Kostnader	-8	-6	-6	-6	-6	2	2
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Intäkter och kostnader är i stort sett oförändrade jämfört med tidigare ram.

Administrativ samverkan

Utjämningsystemet

Den nationella nivåns uppgift att svara för det kyrkliga utjämningsystemet innebär att administrera och fastställa nivåerna i systemet. Årligen förmedlas kyrkoavgifter om cirka 12,5 miljarder kronor.

Utjämningsystemet syftar till att utjämna strukturella och ekonomiska olikheter mellan enheter i Svenska kyrkan, för att skapa förutsättningar för verksamhet över hela landet. Systemet omfattar inkomstutjämnning, utjämnning av kostnader för kyrko- och underhåll och utjämnning av kostnader med anledning av andelen kyrkotillhöriga (generell utjämnning) samt stiftsbidrag och extra utjämningsbidrag (individuella bidrag). I utjämningsystemet ingår också den allmänna utjämningsavgiften, som finansierar de individuella bidragen och stora delar av den nationella nivåns verksamhet.

Som aviserades i förra årets skrivelse har kyrkostyrelsen tillsatt en utredning om utjämningsystemet. Utredningen ska säkerställa ett långsiktigt hållbart, brett accepterat utjämningsystem samt överväga clearingsystemets effektivitet och möjlig inkorporering i utjämningsystemet. I utredningens uppdrag ingår också att lägga fram förslag som effektiviserar förvaltningen av kyrkobyggnader och eventuellt andra fastigheter, såväl ekonomiskt som kompetensmässigt. Utredningen ska lägga fram sina resultat för kyrkostyrelsen i april 2015.

Det finns ett kyrkomötesuppdrag som innebär att inom ramen för utredningen utreda möjlighet till ekonomisk kompensation för församlingar och pastorat i gränsbygder till följd av bortfall av kyrkoavgifter, KmSkr 2013:3.

KsSkr 2014:1

Allmän utjämning

Allmän utjämning utgör den nationella nivåns finansiering från kyrkoavgiften. Kyrkoavgiftsunderlaget följer inkomstutvecklingen i samhället. Budgeterade intäkter baseras på Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) prognos för skatteunderlagets utveckling. En nedjustering görs med 2 procentenheter jämfört med SKL:s prognos för hänsyn till minskande medlemstal och demografiska förändringar.

Generell utjämning

Generell utjämning utgör utjämningen på församlingsnivå. Den generella utjämningen följer av kyrkoordningens bestämmelser kring inkomstutjämning, utjämning av kostnader för kyrkunderhåll och utjämning av kostnader med anledning av andelen kyrkotillhöriga. Genom att avgifter och bidrag följer varandra påverkar den generella utjämningen inte den nationella nivåns resultat.

Tabell 11. Generell utjämning

Generell utjämning	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	734	739	755	770	784	19	29
Allmän utjämningsavgift	0	0	0	-1	0	-1	-1
Kostnader	-734	-739	-755	-769	-784	-18	-28
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Omsättningen i utjämningsystemet ökar till följd av förbättrat avgiftsunderlag.

Individuell utjämning

Individuella bidrag består av stiftsbidrag och extra utjämningsbidrag. Kostnaden för stiftsbidragen utgörs av nettot mellan det totala stiftsbidraget och den utdelning som stiftens kan tillgodogöra sig från förvaltningen av prästlönetillgångar (särskild utjämningsavgift). Kostnaden på nationell nivå varierar i första hand som ett resultat av stiftens förvaltning av prästlönetillgångar.

Tabell 12. Individuell utjämning

Individuell utjämning	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Stiftsbidrag, brutto	-457	-457	-457	-457	-457	0	0
Avgår särskild utjämningsavg.	215	214	210	209	210	20	30
Stiftsbidrag, netto	-242	-243	-247	-248	-247	20	30
Extra utjämningsbidrag	0	0	0	0	0	0	0
Individuella bidrag	-242	-243	-247	-248	-247	20	30
Allmän utjämningsavgift	242	243	247	248	247	-20	-30

Kostnaderna för stiftsbidrag, netto, minskar jämfört med tidigare ram då tidigare planerad kompensation för ökade skattekostnader avseende prästlönetillgångar uteblir.

Gemensamma datasystem

Kyrkostyrelsen har sedan flera år betonat betydelsen av samordning och samverkan inom Svenska kyrkan i sin strävan efter hållbarhet. Det är angeläget att så stor del som möjligt av de samlade resurserna används för den grundläggande uppgiften och att verksamheten bedrivs ändamålsenligt, hållbart och kostnadseffektivt. Bland de områden som lyfts fram som särskilt strategiskt är ökad effektivitet genom administrativ samverkan och gemensamma system.

Uppgiften innebär drift, förvaltning och utveckling av bland annat kyrknätet, kyrkobokföringssystemet, kyrksam, val- och mandatsystem, kollekt- och betal-system, kyrkobyggnadsregistret och inventariesystemet Sacer, e-post, svenskakyrkan.se och det gemensamma intranätet. Uppgiften innebär dessutom utbildning och support.

Svenska kyrkans IT-stöd är i stark förändring. Stiftens efterfrågan på hög utbyggnadstakt av gemensamma systemlösningar ställer krav på att den nationella nivån kan möta församlingarnas och stiftens behov. Det handlar bland annat om ett samordnat beställaransvar, en stabil leveransorganisation som kan arbeta på ett systematiskt och kvalitetssäkrat sätt där effektivitet, säkerhet och hållbarhet står i centrum, med kontinuerlig riskanalys i förebyggande syfte.

Den gemensamma IT-plattformen, GIP, är en betydelsefull infrastruktur som möjliggör en enhetlig grund för samordning av administrativa system i Svenska kyrkan. Perioden 2015-2017 förväntas en hög tillväxt beträffande antalet användare av GIP. Arbetet med fortsatt utbyggnad tar stora resurser i anspråk och följande aktiviteter är särskilt väsentliga under perioden: uppbyggnad av en IT-driftsenhet med egen personal på de strategiska posterna istället för ett konsultberoende, övergång till avtal om leverans av tjänster enligt preciserade nivåer i stället för köpta konsulttimmar samt uppgradering av e-postsystemet till ny version. Förändringarna möjliggör en ökad kvalitet i arbetet. Kostnaden för GIP avser i huvudsak licenser och konsulter.

Under perioden krävs att nya systemstöd upphandlas eller utvecklas på flera områden. Det beror på tillkommande behov, nya områden för samverkan samt att vissa system nått slutet av sin tekniska livslängd.

Genom ändrad lagstiftning om folkbokföring krävs att Svenska kyrkan själv tar ansvar för att registrera i vilken församling den enskilde bor. Detta kräver nyutveckling i befintliga system. Det nya utbildningsinstitutet behöver ändamålsenliga studiesystem för utbildningsplanering och hantering av studenter. Den samlade och samordnade förvaltningen av fastigheter och kulturarv är beroende av förstärkt stöd för bland annat handläggning av kyrkoantikvarisk ersättning. Erfarenheterna från 2013 års kyrkoval ska tas tillvara för att säkerställa ett bättre stöd för kyrkoval 2017. Under perioden kommer det nuvarande kyrkobokföringssystemet att utvärderas, vilket kan medföra att en ny version behöver utvecklas.

Gemensamt administrativt stöd fortsätter att utvecklas under perioden, bland annat avseende ekonomi- och lönefunktioner. Ett projekt i samverkan med stiftens avseende dokumenthantering och e-arkiv har också startat. Detta betyder både att enhetliga arbetssätt utvecklas och att nya systemstöd tas i drift.

Utvecklingen av gemensamma stöd kräver att supportfunktioner byggs ut för att verksamheten ska fungera smidigt för användarna. Supporten kommer att ske genom att engagera medarbetare i olika delar av Svenska kyrkan, men vissa supportfunktioner för att effektivisera hanteringen av incidenter, problem och nylanseringar måste upphandlas av Svenska kyrkan på nationell nivå som gemensamma tjänster för kyrkan.

Ett kyrkomötesuppdrag med uppdrag till kyrkostyrelsen att fastställa en plan för införandet av gemensamma systemlösningar i Svenska kyrkan kommer att redovisas till kyrkomötet 2015, KmSkr 2013:27.

Ytterligare ett kyrkomötesuppdrag med anknytning till området bereds under perioden *Nya sätt att ge kollekt*, KmSkr 2013:21.

Tabell 13. Kostnader och finansiering av gemensamma datasystem

Gemensamma datasystem	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	27	41	54	69	81	-8	-2
Allmän utjämningsavgift	121	159	149	143	123	28	40
Kostnader	-148	-200	-203	-212	-204	-20	-38
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Externa intäkter avseende GIP senareläggs i förhållande till tidigare plan när den nationella nivåns införandeplanering anpassats utifrån stiftens planerade införandetakt.

Förstärkningar sker bland annat för uppbyggnad av resurser för ny förvaltningsorganisation (5 miljoner kronor) och för anpassning av Svenska kyrkans system till följd av riksdagens beslut om att folkbokföring från 2016 ska ske i kommun istället för församling (5 miljoner kronor 2015 och 2 miljoner kronor för 2016 respektive 2017). Satsningar inom GIP medför ökade kostnader för 2016 (17 miljoner kronor) för att därefter sjunka (11 miljoner kronor).

4 miljoner kronor av kostnadsökningen i tabellen ovan beror på att dessa redovisades under annan rubrik förra året.

De direkta valen

Uppgiften avser övergripande ansvar för samtliga direkta val i hela landet genom att på olika sätt biträda stiftsstyrelserna i deras uppgifter genom utarbetande av gemensamma rutiner, information och utbildning.

Verksamheten inriktas på att ta till vara erfarenheterna från arbetet med 2013 års kyrkoval och förbereda valen 2017.

En fråga som är föremål för utredning är om även valet till kyrkomötet från Svenska kyrkan i utlandet ska ske genom ett direkt val istället för indirekt som vid kyrkovalet 2013. I övrigt torde kyrkovalet 2017 ske utifrån samma grundförutsättningar som tidigare, men det kommer att krävas investeringar i nya val- och mandatsystem inför nästa val då det tidigare använda organisationsregistret ersatts av ett nytt systemstöd för den kyrkliga organisationen, *Kyrksam*. Vidare kommer ändrad folkbokföring att innebära nya förutsättningar för det systemstöd som behövs för valets genomförande.

Det mer intensiva skedet med valförberedelser kommer att inledas under 2016, men redan nu pågår ett utvecklingsarbete utifrån gjorda utvärderingar och uppdrag från kyrkomötet som rör valfrågor.

Det är en utmaning att säkra tillgång till kompetens för kyrkovalet med god framförhållning och inför valet 2017 torde det också finnas behov av utökade resurser.

Det finns två kyrkomötesuppdrag: *Kyrkofullmäktiges storlek*, KmSkr 2013:16 och *Vissa frågor om de kyrkliga valens administration*, KmSkr 2013:17.

Tabell 14. Kostnader och finansiering av de direkta valen

De direkta valen	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	4	0	0	0	0	0	0
Allmän utjämningsavgift	43	6	15	26	54	1	-1
Kostnader	-47	-6	-15	-26	-54	-1	1
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna är i stort sett oförändrade jämfört med tidigare ram avseende 2015 och 2016, men ökar för valåret 2017.

Normering, tillsyn och förvaltning

Inomkyrklig normgivning

Kyrkomötet ska i kyrkoordningen utfärda bestämmelser om kyrkans tro, bekännelse och lära, kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar, tillhörigheten till kyrkan, kyrkans vigningstjänst, den kyrkliga organisationen och de regler efter vilka församlingar och stift samt organ på den nationella nivån ska fullgöra sina uppgifter.

Verksamheten inriktas på att producera ändamålsenliga underlag för förankring, reflektion och beslut om förändringar i kyrkoordningen.

Med anledning av att universitetshuset i Uppsala ska renoveras kommer åtminstone kyrkomötet 2014, 2015 och 2016 att genomföras i lokaler i samarbete med *Uppsala konsert och kongress*. Av denna anledning krävs utökade resurser för kyrkomötet. Även en eventuell förlängning av kyrkomötet 2016 på grund av bland annat behandlingen av förslaget till ny kyrkohandbok bidrar till ökade kostnader. Därtill kommer ökade kostnader i enlighet med kyrkomötets beslut om en ny ersättningsstadga som innebär rätt för ledamöterna till ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

Det finns ett kyrkomötesuppdrag om demokratifrågor, KmSkr 2013:8 och ett om nomineringsgruppernas deltagande vid kyrkliga arrangemang, KmSkr 2013:16. Det finns även ett kyrkomötesuppdrag om översyn av kyrkoordningen och Svenska kyrkans bestämmelser, Minska krånglet, KmSkr 2013:26. Slutligen finns kyrkomötesuppdraget Verksamhetsindelning i redovisningen, KmSkr 2013:2.

Tabell 15. Inomkyrklig normgivning

Inomkyrklig normgivning	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	0	0	0	0	2	0	0
Allmän utjämningsavgift	46	58	61	67	64	2	8
Kostnader	-46	-58	-61	-67	-66	-2	-8
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna är i stort sett oförändrade jämfört med tidigare ram avseende 2015 och ökar 2016 bland annat till följd av kostnader för behandling av större utredningar.

Tabell 16. Kostnader för förtroendemannorganisationen

Kostnad för förtroendemannorganisationen	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Ansvarsnämnd för biskopar	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	0,0	0,0
Valprovsnämnd	-0,2	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	0,0	0,0
Överklagandenämnd	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	0,0	0,0
	-1,0	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	0,0	0,0
Kyrkomötet, arrangemang	-1,9	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-0,2	-0,2
Kyrkomötet, förtroendevalda	-16,5	-14,1	-14,0	-18,6	-17,5	0,4	-0,9
Kyrkomötet, intendentur	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5	0,0	0,0
Kyrkostyrelsen	-2,9	-3,9	-3,7	-3,7	-3,7	-0,1	-0,1
	-22,8	-24,2	-23,9	-28,5	-27,4	0,1	-1,2

Kostnaderna är i stort sett oförändrade jämfört med tidigare ram.

Ledning och samordning av Svenska kyrkans samlade beredskap

Kyrkostyrelsen har ett helhetsansvar för beredskapen inom Svenska kyrkan och har rätt att genom råd och anvisningar ge riktlinjer för hur planläggning ska bedrivas inom Svenska kyrkan.

En plattform för kyrkans roll i samhällets kriser kommer att utarbetas för den nationella nivån och erbjudas övriga nivåer. Inom ramen för den nationella nivåns krisberedskap och krisledning ges stöd till utlandsförsamlingarnas verksamhet, den internationella verksamhetens utsända medarbetare och till kansliets personalfunktion.

Bevarande och vård av kyrkans arkiv

Kyrkostyrelsen får utfärda regler om vård av handlingar i kyrkans arkiv i fråga om vilka skriv- och förvaringsmedel som ska användas, hur arkiven ska vårdas, utlåning och återlämnande av handlingar, överlämnande av handlingar för tillsyn och överprövning samt när och hur handlingar ska gallras. I ansvaret ligger också att arkivhandlingar som inte längre behövs i kyrkans verksamhet får överlämnas till kyrkostyrelsen för förvaring i Svenska kyrkans gemensamma arkiv.

Arbetet med gemensamt administrativt stöd i Svenska kyrkan omfattar även diarie- och arkivfrågor. Ambitionen är att hela kyrkan ska kunna erbjudas gemensamma dokumenthanteringssystem och e-arkiv i framtiden. Ett projekt för införande av ett dokumenthanteringssystem och e-arkiv startar under 2014 och pågår

KsSkr 2014:1 till och med 2018. Arbetet sker i samverkan med stiftens enligt konceptet Gemensamt administrativt stöd.

Tillsyn och förvaltning av prästlönetillgångar

Uppgiften innebär förutom tillsyn över stiftens förvaltning att ge råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen, till exempel att minst en gång varje år kalla till överläggningar med företrädare för stiftens för samråd om förvaltningen. Kyrkostyrelsen har rätt att utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen.

Kyrkostyrelsen verkar för en ändrad lagstiftning beträffande äganderätten till egendomsmassan. Den frågan är av väsentlig betydelse för möjligheten till effektiv förvaltning framåt.

Förvaltning av nationellt kapital

Uppgiften är att förvalta det nationella kapitalet på ett sådant sätt att det bevaras till sin reella (värdesäkrade) nivå mätt över rullande tioårsperioder. Kapitalet ska förvaltas effektivt, på ett etiskt försvarbart sätt, risker spridas och bästa möjliga uthålliga totalavkastning ska uppnås. I förvaltningen av det nationella kapitalet följs FN:s principer för ansvarsfulla investeringar. Styrande för verksamheten är den av kyrkostyrelsen beslutade finanspolicyn och ett delegerat ansvar för verksamheten ligger hos Kapitalförvaltningsrådet.

Inom ramen för förvaltningen fortsätter arbetet med att påverka finansiella institut och förvaltningen i övriga delar av Svenska kyrkan i fråga om etik, ansvarsfull förvaltning och bolagsengagemang. Förhoppningsvis leder arbetet till att fler företag förhåller sig ansvarsfullt och att Svenska kyrkan uppfattas som en trovärdig, kompetent och engagerad aktör inom området.

Tabell 17. Kostnader och finansiering av förvaltning av det nationella kapitalet

Förvaltning av det nationella kapitalet	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Finansförvaltningen	12	16	16	16	17	-2	-2
Kostnader	-12	-16	-16	-16	-17	2	2
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna är i stort sett oförändrade jämfört med tidigare ram.

Ledning och administration

Verksamhetsområdet ledning och administration omfattar arbetet med att löpande utveckla ändamålsenlighet och effektivitet i den nationella nivåns verksamhets- och ekonomistyrning.

Tabell 18. Kostnader och finansiering av ledning och administration

Ledning och administration	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Extern finansiering	2	2	2	2	2	1	1
Allmän utjämningsavgift	33	72	67	73	83	-25	-25
Finansförvaltningen	1	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-36	-74	-69	-75	-85	24	24
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna för ledning och administration sjunker jämfört med tidigare ram bland annat till följd av att en löpande reserv för kostnadsökningar på 10 miljoner kronor omfördelats till övriga verksamhetsområden. 12 miljoner kronor av minskade kostnader beror på att dessa redovisas under annan rubrik i år jämfört med föregående år.

Sammanfattande tabeller över kostnadsram och finansiering av den nationella nivåns uppgifter

Tabell 19. Extern finansiering fördelat per verksamhetsområde

Extern finansiering	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	2	2	2	2	2	0	0
Internationell mission och diakoni	362	333	321	325	329	21	22
Stöd till stift och församlingar	22	20	19	19	17	1	1
De kyrkliga grundutbildningarna	1	0	0	0	0	0	0
Kultur	0	0	1	1	1	1	1
Kyrkliga kulturminnen	536	700	671	460	460	-29	-40
Arbete bland svenskar i andra länder	19	13	14	14	14	0	-1
STI	3	1	1	1	1	-1	-1
Generell utjämning	733	739	755	770	784	19	29
Individuell utjämning	0	0	0	0	0	0	0
Gemensamma datasystem	27	41	54	69	81	-8	-2
De direkta valen	4	0	0	0	0	0	0
Inomkyrklig normgivning	0	0	0	0	2	0	0
Ledning och administration	2	2	2	2	2	1	1
	1 712	1 851	1 838	1 662	1 692	5	10

Tabell 20. Allmän utjämningsavgift fördelat per verksamhetsområde

Allmän utjämningsavgift	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	25	25	29	28	28	3	2
Internationell mission och diakoni	70	85	90	90	90	-1	0
Stöd till stift och församlingar	119	66	77	69	75	16	7
De kyrkliga grundutbildningarna	51	62	51	52	52	-1	1
Forskning	10	10	10	11	11	0	1
Kultur	9	13	7	7	7	-4	-5
Kyrkliga kulturminnen	0	0	7	7	7	7	7
Arbete bland svenskar i andra länder	69	76	77	77	77	0	0
STI	3	4	4	4	4	0	0
Generell utjämning	1	0	0	-1	0	-1	-1
Individuell utjämning	242	243	247	248	247	-20	-30
Gemensamma datasystem	121	159	149	143	123	28	40
De direkta valen	43	6	15	26	54	1	-1
Inomkyrklig normgivning	46	58	61	67	64	2	8
Ledning och administration	33	72	67	73	83	-25	-25
Övrigt	15	0	0	0	0	0	0
	857	879	891	901	922	5	4

Tabell 21. Finansförvaltningen fördelat per verksamhetsområde

Finansiering från kapitalet	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Internationell mission och diakoni	2	1	1	1	1	-1	-1
Stöd till stift och församlingar	83	152	66	74	70	9	19
Arbete bland svenskar i andra länder	0	0	0	0	0	-1	-1
STI	2	1	1	1	1	-1	-1
Förvaltning av det nationella kapitalet	12	16	16	16	17	-2	-2
Ledning och administration	1	0	0	0	0	0	0
Fastigheter	15	36	16	8	16	0	0
Dela tro – dela liv	1	2	18	19	17	2	3
	116	208	118	119	122	6	17

Tabell 22. Kostnader fördelat per verksamhetsområde

KsSkr 2014:1

Kostnader	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	-27	-27	-31	-30	-30	-3	-2
Internationell mission och diakoni	-434	-419	-412	-416	-420	-19	-21
Stöd till stift och församlingar	-224	-238	-162	-162	-162	-26	-27
De kyrkliga grundutbildningarna	-52	-62	-51	-52	-52	1	-1
Forskning	-10	-10	-10	-11	-11	0	-1
Kultur	-9	-13	-8	-8	-8	3	4
Kyrkliga kulturminnen	-536	-700	-678	-467	-467	22	33
Arbete bland svenskar i andra länder	-88	-89	-91	-91	-91	1	2
STI	-8	-6	-6	-6	-6	2	2
Generell utjämning	-734	-739	-755	-769	-784	-18	-28
Individuell utjämning	-242	-243	-247	-248	-247	20	30
Gemensamma datasystem	-148	-200	-203	-212	-204	-20	-38
De direkta valen	-47	-6	-15	-26	-54	-1	1
Inomkyrklig normgivning	-46	-58	-61	-67	-66	-2	-8
Förvaltning av det nationella kapitalet	-12	-16	-16	-16	-17	2	2
Ledning och administration	-36	-74	-69	-75	-85	24	24
Fastigheter	-15	-36	-16	-8	-16	0	0
Dela tro – dela liv	-1	-2	-18	-19	-17	-2	-3
Övrigt	-15	0	0	0	0	0	0
	-2 684	-2 938	-2 849	-2 683	-2 738	-16	-31

3. Ekonomi

Av kostnaderna på den nationella nivån utgör en övervägande del bidrag till övriga nivåer, till exempel bidrag inom ramen för utjämningssystemet och den kyrkoantikvariska ersättningen. Dessa uppgår till omkring 1,7 miljarder kronor. Andra delar av budgeten avser kostnader som den nationella nivån finansierar i stället för att övriga nivåer debiteras sin andel. Dessa uppgår till omkring 150 miljoner kronor.

Kostnads- och planeringsramar är en uppskattning av den framtida ekonomin baserad på den kunskap som föreligger i juni 2014. Med hänsyn till den tidsperiod planeringen avser finns dock osäkerheter. Följande exempel ger en uppfattning om betydelsen av olika antaganden.

Tabell 23. Känslighetsanalys

Känslighetsanalys	Förändring av antagande	Ungefärlig effekt (miljoner kronor)
Allmän utjämningsavgift	1 öre	120
Medlemsandel	1%	8
Avkastning på värdepappersportföljen	1%	50

Den viktigaste intäkten i Svenska kyrkan är kyrkoavgiften. Förändringar i antal tillhöriga och utvecklingen av avgiftsunderlaget är därmed centrala faktorer. In- och utträden 2014 påverkar kyrkoavgiftsintäkten först år 2017. Medlemmarnas inkomster 2014 påverkar kyrkoavgiften år 2016. Den ekonomiska utvecklingen globalt påverkar utvecklingen i Sverige och därmed avgiftsunderlaget. Andra faktorer som kan ha betydelse för verksamheten är förändringar i skattesystemet, politiska beslut kring offentliga bidrag som till exempel Sida bidrag, konsekvenser av riksdagens beslut att folkbokföring ska ske i kommun istället för församling från 2016 och riksdagens beslut om begravningsfrågor. Genom Kontrollstation 2014 kommer riksdagen att ta ställning till storleken av kyrkoantikvarisk ersättning för tiden från och med 2015. Under perioden lämnar fastighets- och utjämningsutredningen förslag, vars konsekvenser kan komma att påverka budgeten. Därtill råder osäkerhet om utvecklingen på finansmarknaden.

Tabell 24. Intäkter och kostnader för verksamheten

Intäkter och kostnader	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Generell utjämningsavgift	734	739	755	770	784	19	29
Allmän utjämningsavgift	857	879	891	901	922	5	4
Särskild utjämningsavgift	33	0	0	0	0	0	0
Insamlade medel	179	175	174	175	175	-2	-2
Erhållna bidrag	736	867	847	639	643	-7	-17
Övriga intäkter	48	49	61	77	89	-9	-2
Förändr. destinerade medel	16	21	1	1	1	-2	-1
	2 603	2 730	2 729	2 563	2 614	4	11
Finansförvaltningen (brutto)	645	294	311	327	344	4	6
Summa intäkter	3 248	3 024	3 040	2 890	2 958	8	17
Generella utjämningsbidrag	-734	-739	-755	-769	-784	-18	-28
Individuella utjämningsbidrag	-242	-243	-247	-248	-247	20	30
Utveckl.samarbete/bistånd	-270	-236	-252	-253	-254	-27	-28
Församlingsbidrag	-100	-100	0	0	0	0	0
Kyrkoantikvarisk ersättning	-535	-700	-671	-460	-460	29	40
Övriga lämnade bidrag	-86	-70	-60	-64	-63	-3	-4
Externa kostnader	-388	-438	-416	-439	-464	10	-12
Personalkostnader	-301	-355	-391	-400	-409	-23	-23
Avskrivningar	-13	-19	-23	-23	-24	-2	-3
Kostnadsram	-2 669	-2 900	-2 815	-2 656	-2 705	-14	-28
Fastighetsfinansiering	-15	-36	-16	-8	-16	0	0
Dela tro – dela liv	-1	-2	-18	-19	-17	-2	-3
Nettoresultat	563	86	191	207	220	-8	-14

Rambudget för 2015-2017 uppvisar ett positivt resultat för respektive år som en konsekvens av resultatet från finansförvaltningen. Generell utjämningsavgift är förhållandevis stabil över planeringsperioden och har en högre omslutning än tidigare ram till följd av förbättrat avgiftsunderlag. Insamlade medel är i nivå med tidigare ram. Vad gäller erhållna bidrag sjunker ianspråktagen kyrkoantikvarisk ersättning jämfört med tidigare ram och tidigare ansamlade medel planeras vara förbrukade 2015. Erhållna bidrag från Sida planeras vara högre än i tidigare ram.

På kostnadssidan följer generella utjämningsbidrag generell utjämningsavgift. Individuella bidrag (stiftsbidrag) planeras till lägre nivå än tidigare då planerad

kompensation för ökade skattekostnader avseende prästlönstillgångar uteblir. Kostnaderna för kyrkoantikvarisk ersättning och Sidabidrag följer förändringarna på intäktssidan. Externa kostnader är i nivå med tidigare ram, med viss förändring mellan åren. Personalkostnader ökar bland annat till följd av satsningar inom stöd till stift och församlingar samt gemensamma datasystem.

KsSkr 2014:1

Tabell 25. Nationell fastighetsfinansiering

Nationell fastighetsfinansiering	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	5-års ram
Svenska kyrkan i utlandet	-14	-35	-15	-7	-15	-15	-15	-67
STI	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-5

Fastighetsbudget löper vid sidan om både detaljbudget och rambudget som ett totalbelopp över en femårsperiod. I ovanstående tabell visas den planerade användningen över tid.

Tabell 26. Satsning på undervisning och mission (Dela tro – dela liv)

	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Plan. ram 2018	Summa
Dela tro – dela liv	-1	-2	-18	-19	-17	-3	-60

I ovanstående tabell visas hur kostnaderna för *Dela tro – dela liv* förväntas fördela sig över planeringsperioden.

Tabell 27. Nettoresultat för verksamheten

Nettoresultat	Utfall 2013	Detalj- budget 2014	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Allmän utjämningsavgift	857	879	891	901	922	5	4
Generell utjämning	-1	0	0	1	0	1	1
Individuell utjämning	-242	-243	-247	-248	-247	20	30
Särskild utjämning	33	0	0	0	0	0	0
Finansiering av verksamhet	-597	-690	-714	-731	-749	-39	-55
Resultat från allmän utjämning	50	-54	-70	-77	-74	-13	-20
Finansförvaltningen (netto)	629	278	295	311	327	7	9
Finansiellt stöd till förs.	-100	-100	0	0	0	0	0
Fastighetsfinansiering	-15	-36	-16	-8	-16	0	0
Satsning - Dela tro dela liv	-1	-2	-18	-19	-17	-2	-3
Nettoresultat	563	86	191	207	220	-8	-14

I ovanstående resultaträkning visas nettoresultatet.

Balansräkningen*Tabell 28. Destinerade medel¹*

Destinerade medel	Utfall 2013	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Internationell mission och diakoni	146	126	126	126	28	30
Arbete bland svenskar i andra länder	31	30	29	28	-4	-5
Övriga verksamheter	47	47	47	47	2	2
	224	203	202	201	26	27

Destinerade medel planeras vara huvudsakligen oförändrade under planeringsperioden. För den internationella verksamheten bedöms att nivån på destinerade medel bör ligga på denna nivå för att på ett ansvarsfullt kunna bedriva verksamheten. Balanserade medel för respektive år visas i ovanstående tabell.

Tabell 29. Eget kapital och målkapital²

Eget kapital och målkapital	Utfall 2013	Kostn. ram 2015	Plan. ram 2016	Plan. ram 2017	Jäm- förelse 2015	Jäm- förelse 2016
Eget kapital	5 932	6 209	6 416	6 636	865	851
Skillnad mot målvärde	1 718	1 824	1 943	2 074	1038	1027
Skillnad mot målvärde +25%	664	727	825	933	1081	1071
Målvärde	4 215	4 385	4 473	4 562	-173	-176
Målvärde +25%	5 269	5 482	5 591	5 703	-216	-220

Ovanstående tabell visar det egna kapitalet per 31 december respektive år, målvärdet samt det spann inom vilket det egna kapitalet varierar. Budgeterat resultat för planeringsperioden medför att utrymmet målvärde plus 25 procent överskrider. För 2013 överskrider detta målvärde med 664 miljoner kronor, varav cirka 450 miljoner kronor avser ännu ej realiserade värdeökningar inom kapitalförvaltningen.

Svenska kyrkans ekonomi är beroende av ett flertal faktorer. Förutom den interna kostnadseffektiviteten är medlemsutveckling, statsbidrag (som exempelvis kyrkoantikvarisk ersättning och Sidabidrag) och utvecklingen inom en global finansmarknad viktiga komponenter.

Situationen idag, inte minst ur ett riskperspektiv, är väsentligt förändrad jämfört med tidpunkten för beslutet om målkapital 2008. Även om euroområdet gradvis börjat återhämta sig ur krisen syns tecken på inbromsning i den kinesiska ekonomin och ökade risker för svagare utveckling i de framväxande ekonomierna.

Mot denna bakgrund tillsammans med de utmaningar som Svenska kyrkan står inför bedömer kyrkostyrelsen att det finns anledning att utreda målkapitalets storlek samt att belysa för vilka situationer målkapitalet kan utgöra en buffert. En bredare riskanalys behöver ligga till grund för dessa överväganden. Vidare bör särskilt beaktas de resultat som den 15 april 2015 ska lämnas från utredningen om Svenska kyrkans fastighetshantering och utjämningsystem.

¹ Utgående balans för respektive år.

² Utgående balans för respektive år.

Kyrkostyrelsen har för avsikt att arbeta igenom frågan och återkomma till KsSkr 2014:1 kyrkomötet 2015.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 12 juni 2014.

Närvarande: Ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, ledamöterna, Mats Hagelin, Marta Axner, Olle Burell, Nils Gårder, Birgitta Halvarsson, Lars Johnsson, Anna Lundblad Mårtensson, Erick Muhl, Ulla Rickardsson, Erik Sjöstrand och Karl-Gunnar Svensson samt tjänstgörande ersättarna Lars-Ivar Ericson, Helena Nordvall och Birger Wernersson.

Föredragande: Generalsekreterare Helén Ottosson Lovén

Kyrkostyrelsen beslöt

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2014:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015-2017

Särskild mening av Dag Sandahl

Den omvärldsanalys som kyrkostyrelsen bifogar kyrkomötesskrivelsen KsSkr 2014:1 är oprecis och flera av de påståenden som görs kan med goda skäl ifrågasättas och/eller kompliceras. Kyrkostyrelsen borde ha gjort det arbetet. Det räcker inte att konstatera att Svenska kyrkan påverkar och påverkas av teologiska, organisatoriska, ekonomiska, politiska och pedagogiska utmaningar. Hur dessa utmaningar ska hanteras, borde framgå av den verksamhetsplan kyrkostyrelsen lämnar kyrkomötet. Så sker inte.

Detta beror, enligt min mening, på att kyrkostyrelsen inte haft vare sig tid eller metod för ett sådant arbete. Slutsatserna som dras för verksamheten övertygar inte sakligt utan fungerar som kyrkligt självförhållande emblem:

”Kyrkan behövs som en positiv kraft i samhället, nationellt och globalt.” eller ”Vår tro på Gud som skapare, frälsare och livgivare kan i många sammanhang översättas till ett uppdrag att värna global och social sammanhållning och hållbarhet” – och ”Gud är med oss som Jesus utmaning”, heter det och så resulterar skrivningen i lagiskhet. Gud kräver något av oss. Talet om ”Jesus utmaning” är det sammanhang där namnet Jesus förekommer. I en evangelisk kyrka kunde detta förhållande uppfattas som uppseendeväckande.

När det gäller de yttre förutsättningarna får vi veta, att ”inte minst kyrkobyggnaderna och vårt levande kulturarv, kan fungera som en sammanhållande faktor för ett samhälle som allt mer dras isär och individualiseras”. Verkligen? I den nyutkomna boken *Drakar & änglar* (Gotlands Museum) beskrivs Gotlands kyrkor och får omdömet ”ett andligt Skansen”. Vilket samhälle sammanhålls på Skansen?

Jag menar att ett verksamhetsdokument måste vara ett material som mer teologiskt reflekterar Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, gör seriösare samtidsanalyser och mer kritiskt och konstruktivt tar sig an de uppgifter som avtecknar sig för Svenska kyrkan under perioden 2015-2017.

Styrelsens arbetsformer har inte gjort ett sådant arbete möjligt.

De yttre förutsättningarna för Svenska kyrkans uppdrag.

Utmaningarna för framtiden är mångdimensionella – teologiska, organisatoriska, ekonomiska, politiska och pedagogiska. Med detta som utgångspunkt blir Svenska kyrkan en del av sin omvärld samtidigt som den både påverkar och påverkas av den. Detta avsnitt innehåller ett urval av faktorer av särskild relevans för dess nationella nivå. Sammantaget ger faktorerna en bild av den mångdimensionella verklighet som den nationella nivån har att förhålla oss till när verksamhetsinriktningen ska konkretiseras.

Inledningsvis följer tre övergripande globala perspektiv, och därefter ett antal specifikt nationella utmaningar. Nationella förändringar hänger intimt samman med globala och vice versa. Till exempel kan medvetenheten om den globala uppvärmningen och den rika världens särskilda ansvar för den fortsatta utvecklingen skapa en uppgivenhet och förstärka känslan av maktlöshet.

Internationella perspektiv

Konflikter och fred

Fred och demokrati är grundläggande villkor för att respekten för mänskliga rättigheter ska upprätthållas. På många håll i världen finns en positiv utveckling, där kyrkorna spelar en viktig roll. Bristen på respekt för mänskliga rättigheter är dock stor i många regioner. Människor förföljs och utsätts för frihetsbegränsningar och våld på grund av sin religiösa eller etniska tillhörighet, sin sexuella läggning eller – i stora delar av världen – för att de är kvinnor. Idag lever cirka 45 miljoner människor som flyktingar. Drygt hälften av dem är s.k. internflyktingar och befinner sig i grannländer eller inom sitt eget land. Vid slutet av 2011 räknade IDMC (Internal Displacement Monitoring Center) med att det fanns 26,4 miljoner internflyktingar i världen, varav de flesta i Colombia (minst 3,9 miljoner).

En viktig del i värnandet av mänskliga rättigheter och demokrati utgår från att kvinnor och män ska ha samma rättigheter. Kulturella och sociala normer och ekonomiska och politiska strukturer hindrar kvinnor och flickor från att fullt ut delta som samhällsmedborgare och att få tillgång till viktiga rättigheter: utbildning, hälsovård och egendom. Jämlikhet bidrar till god samhällsutveckling.

Svenska kyrkans internationella arbete fokuserar på att skapa ”enabling environments” (möjliggörande miljöer) som kan frigöra individer från förtryckande och destruktiva sociala, politiska och ekonomiska strukturer. Svenska kyrkans förmåga att framgångsrikt bedriva detta arbete handlar inte bara om faktorer som organisation, resurser och samarbetspartners och -former, utan är också beroende av svensk biståndspolitik överlag. Denna kan förändras, inte minst vid regeringsskifte, och är därför svår att förutse och kyrkan måste därför kontinuerligt och nogsamt bevaka utvecklingen.

Kristendomen blir i dag allt mer polariserad. Som en del av den världsvida kyrkan befinner sig Svenska kyrkan mitt i denna polariserade verklighet och ambitionen är att värna de stora kristna gemenskaperna.

Klimatförändringar

Den framtidsfråga som flest svenskar säger sig oroas över är klimatförändringar och miljöförstöring. Klimatförändringarna är orättvisa, eftersom de människor som har bidragit minst till att skapa problemet generellt sett drabbas värst. Bara genom att

värna skapelsen på ett ansvarsfullt sätt bevaras våra förutsättningar för goda livsvillkor för kommande generationer. Frågorna om klimatförändringar, resursförbrukning, utveckling och rättvisa, är inte enbart naturvetenskapliga, tekniska, ekonomiska och politiska utan i lika hög grad etiska, existentiella och teologiska.

Svenska kyrkan står inför utmaningen att tydliggöra sitt engagemang i dessa frågor med utgångspunkt i den kristna traditionen och låta denna förståelse genomsyra sitt praktiska och teologiska förhållningssätt till hållbarhetsfrågor. Ekologisk hållbarhet kan inte uppnås utan den sociala, ekonomiska och politiska hållbarhet som endast demokrati och jämställdhet möjliggör. Skapelse- och människosyn är därför integrerade aspekter av en kristen förståelsehorisont.

Världsekonomin

Under senare år har den ekonomiska krisen i Europa blivit allt mer tydlig. Den höga skuldnivån i flera länder gör att ytterligare besparingar på sikt kan behövas. För länder som pressas av hög arbetslöshet, demografiska påfrestningar och deflationsrisk är dock en sådan politik förenad med stora ekonomiska risker. Ytterligare en konsekvens av denna utveckling är att missnöjesyttringar i form av inte minst främlingsfientlighet får ett allt starkare fäste och större utbredning i Europa.

Stigande förmögenhets- och inkomstskillnader riskerar att hämma tillväxten på sikt i form av svagare konsumtion och investeringar. En del bedömare diskuterar riskerna för att vi står inför en ännu längre period av svag tillväxt. I främst Kina och Japan är den demografiska situationen utmanande men även i Europa ser man problem med åldrande befolkning.

Nationella perspektiv

Mening och meningsfattigdom

Vår gemensamma skatt av berättelser har genom historien bidragit till att ge människor gemensamma referenspunkter. De har givit mening och livsmod, men också kunnat användas för kontroll och maktutövning. Det har gradvis skett en förskjutning från kollektiva traditioner till individuella livsstilar. Institutioner som tidigare bidrog till att skapa gemensamma erfarenheter och referenspunkter – t.ex. värnplikt, konfirmation och allmän skola – har minskat i betydelse.

Där integration och sammanhang går förlorade ökar individualiseringen. Gamla gemenskaper monteras ned och nya växer fram, men på nya och förändrade villkor. Individer ingår i allt större utsträckning i flera överlappande sociala kategorier. De isoleras ofta från den fysiska miljö de lever i samtidigt som de integreras i nya virtuella gemenskaper som skapas och upprätthålls av nya kommunikationsmönster.

Ett av de viktigaste sätten att uttrycka sin individualitet är genom konsumtion och just konsumismen i synnerhet och marknadstänkandet i allmänhet har kommit att genomsyra samhället som helhet. Det som kan prissättas kan också jämföras och bytas ut. Där allting är utbytbar är heller ingenting heligt. Det är rimligt att hävda att konsumismen inte är någon ideologi eller världsbild utan snarare en strategi för att handskas med och förtränga upplevelsen av avsaknaden av ideologi eller övergripande världsbild. Kyrkan har här en viktig uppgift grundad i tron på att varje människa är skapad till Guds avbild och till ett liv i gemenskap med andra. Vi levandegör ett arv som rymmer mångfald, men som också hålls samman av sitt centrum i evangelium. Dessutom visar forskning att Svenska kyrkans kulturarv i sig

själv – inte minst kyrkobyggnaderna – fungerar som ett sammanhållande kitt för ett samhälle som allt mer dras isär.

Det är av avgörande betydelse för vårt psykiska välbefinnande att uppleva tillvaron som begriplig, hanterbar och meningsfull. Sammantaget ger det en känsla av sammanhang. Det behövs alltså bilder och berättelser som det egna livet kan relatera till och som kan utgöra grunden för människors handlingsförmåga i en föränderlig tid. Den mening människan behöver för att överleva verkar i oroväckande hög grad ha gått förlorad bland många materiellt sett välmående människor i samtiden. Ungdomsstyrelsen rapporterar att den psykiska ohälsan bland unga har ökat sedan slutet av 1980-talet fram till idag. Ett allvarligt tecken i tiden är att självmord bland unga kvinnor har ökat kraftigt de senaste åren. Andra allt vanligare uttryck för psykisk ohälsa såsom utmattningssyndrom, utbrändhet, kronisk stress, en del ätstörningar och vissa former av depressioner, går med säkerhet att härleda till en livssituation präglad av för många prestationskrav och för få perioder av andhämtning. En rimlig tolkning av dessa mätbara försämringar i livskvalitet, är att de utgör symptom på en djupgående existentiell kris.

Mångkultur och integration

Antalet asylsökande till Sverige har ökat kraftigt både 2012 och 2013 och närmar sig nivåerna under kriget i forna Jugoslavien. 2013 är prognosen 54 000 asylsökande. De tre länder varifrån flest asylsökande kommit till Sverige de senaste åren är Syrien, Afghanistan, Irak och Somalia. Sverige är också det land i EU som tar emot flest asylsökande syrier. Allt fler asylsökande är ensamkommande barn, främst från Afghanistan och Somalia. Här sätts Svenska kyrkans pågående arbete med barnkonsekvensanalys på prov. Ett ökande antal asylsökande flyr förtryck på grund av sin sexuella läggning eller religiösa tillhörighet. Inte minst är situationen svår för kristna minoriteter i Mellanöstern, som redan tidigare har stark förankring i Sverige och därför i hög grad söker sig hit. Vi ser även en växande grupp av ”papperslösa” i Sverige, varav en del är tidigare asylsökande, andra offer för människohandel, andra har kommit hit – kanske med tillstånd – för jobb eller för en relation som sedan tagit slut. Fler papperslösa betyder större grupper med ohälsa och situationer där särskilt barn riskerar att fara illa. Många gömda familjer och individer söker sig till församlingar för stöd och hjälp vilket ökar trycket på församlingar och enskilda medarbetare i Svenska kyrkan.

Ungefär 15 procent av svenskarna är födda utomlands och om man därtill adderar de som fötts i Sverige med utlandsfödda föräldrar ökar nivån naturligtvis betydligt. Den ökade globala migrationen medför möten mellan människor med olika bakgrunder på skolor, arbetsplatser och sjukhus. Detta skapar möjligheter och berikar samtidigt som det finns problem med bristande integration, etnisk diskriminering och segregation. Kyrkorna kan bidra till gränsöverskridande gemenskaper, men kan också bli segregerade rum. En stor utmaning för Svenska kyrkan måste vara att med bibehållen identitet aktivt motverka segregation och att arbeta för att möta mångkulturens utmaningar och tillvarata och utveckla dess möjligheter.

Minoritetsrättigheterna har stärkts och förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska har utvidgats betydligt. Den lagstadgade skyldigheten för kommuner att samråda med företrädare för de nationella minoriteterna påverkar församlingarnas arbete eftersom de i sitt arbete möter personer från dessa grupper. På vissa orter kan församlingen vara den enda organisation som företräder minoriteten och har då en viktig roll som röstbärare för minoritets- och urfolksfrågor.

Socialt ansvar

Förändringarna inom svensk välfärd har pågått under en längre tid och har medfört en ökad otrygghet. Fler lever under knappa ekonomiska förhållanden och de ekonomiska klyftorna ökar. Det sociala skyddsnätet är mer grovmaskigt idag och risken är större att falla mellan olika myndigheters och instansers ansvarsområden. Barn drabbas ofta hårt när familj och samhälle belastas ekonomiskt och socialt. På sikt sker stora befolkningsmässiga förändringar i Sverige, liksom i övriga västvärlden. Andelen äldre kommer att öka kraftigt samtidigt som andelen i yrkesverksam ålder minskar. Välfärden ställs inför nya utmaningar. I denna utveckling finns en förväntan om att olika aktörer inom civilsamhället ska etablera sig som utförare av välfärdstjänster. En undersökning genomförd av Svenska kyrkan 2009 och 2010 visar att den diakonala verksamheten i Svenska kyrkans församlingar hittar delvis nya former. Kyrkan möter och får del av människors livsöden och berättelser i sina verksamheter och på så sätt erfarenhet av de effekter förändringar i välfärden har i människors liv. Det finns en förväntan att Svenska kyrkan förmedlar de erfarenheterna och bevakar socialpolitiska frågor och tar ställning utifrån kyrkans grundläggande värderingar och visioner.

En viktig yttre meningsskapande faktor för många vuxna är det sammanhang som arbetslivet utgör. I Sverige ligger arbetslösheten på omkring 7,5 procent. I internationellt perspektiv är detta inte anmärkningsvärt högt, men många, och allt fler, befinner sig utanför arbetsmarknaden. Särskilt ungdomar och utrikes födda har svårigheter att finna arbete. Arbetet är inte bara en födkrok. I hög grad är det grunden för delaktighet i samhället och en central källa till individuell och social identitet.

Växande klyftor inom kyrkan

Klyftorna inom kyrkan växer både i geografiska och socioekonomiska termer. Gapet mellan de kommuner som avfolkas och de med stark befolkningstillväxt är större än någonsin. 85 procent av Sveriges befolkning lever idag i tätorter och ingenting tyder på att avfolkningen av landsbygden mattats av. Dessutom verkar befolkningsutvecklingen delvis bli mer och mer frikopplad från näringslivsutvecklingen. Studier visar att etablerandet av ny industri på en ort inte generellt är tillräckligt för att vända utvecklingen. Utvecklingen i städerna innebär att befolkningsunderlaget blir större där. Dessutom tenderar barnfamiljer att bo kvar centralt längre än tidigare. Att flytta innebär ofta att man förlorar kontakt med ett lokalsamhälle för att upprätta kontakt med ett annat. Eftersom Svenska kyrkan är rikstäckande finns förutsättningar att på ett mer medvetet sätt följa sina medlemmar, så att relationen består i den nya situationen på den nya orten. Detta efterfrågas särskilt av unga människor. I glesbygd och på landsbygd är bandet till kyrkan ofta fortsatt starkt. Utmaningen är att bevara dessa band när färre personer ska ta ett större ansvar med mindre ekonomiska resurser, till exempel för det levande kulturarv som de många kyrkobyggnaderna utgör.

Svenska kyrkan håller på att få en allt tydligare skiktning mellan en inre kärna och en mer perifer grupp medlemmar. Den senare saknar regelbunden kontakt med kyrkan och förlorar därför alltmer kunskap om vad kyrkan står för, dess liturgi och teologi, och får därför svårare att bilda sig en uppfattning om vilka förväntningar den kan ställa på kyrkan. En annan konsekvens är att denna grupp riskerar att utveckla en mer negativ bild av kyrkan, förmedlad via medier, än vad de skulle få om de hade haft en tätare direktkontakt med kyrkan. Utvecklingen har också medfört att Svenska kyrkan i allt större omfattning blivit en medelklasskyrka. Samhällets

mest utsatta grupper har inte kyrkan i sitt blickfång. Det berör inte minst barn och unga, eftersom tendensen är tydlig vad gäller dop och konfirmation. Det är framför allt de socialt mest utsatta grupperna som avstår från dessa kyrkliga handlingar.

Den minskande kunskapen om kyrkan och dess teologi, evangeliet, berättelserna och liturgi har många förklaringar varav en torde gå att relatera till en allmän och olycklig trend av generellt sjunkande skolresultat bland svenska barn och ungdomar.

Förändrade kommunikationsmönster

Våra kommunikationsmönster har förändrats radikalt på bara några år. Det är idag möjligt att överföra information och kapital oberoende av rummets och tidens begränsningar. Det går lika fort att få tillgång till internationella nyhetskanaler som till den lokala tidningen. Sociala band kan vidmakthållas mer eller mindre kostnadsfritt över stora avstånd. Emigranter behöver idag inte kapa sina band till hemlandet. Virtuella gemenskaper oberoende av tidszoner, frigjorda från nationella, rumsliga, etniska och religiösa gränser, uppstår. Fördelarna är många. Allas kommunikationsytor har expanderat, vilket innebär en demokratisering av informationsflödet. Här finns också stora möjligheter att nå ut med evangelium och att bidra till existentiell och teologisk reflektion tillsammans med andra. Till nackdelarna hör att det är möjligt och lockande att fysiskt vistas på en plats, men mentalt vara på en annan. Det kan till exempel undergräva viljan att integreras i den fysiska värld man vistas i. Man kan fly in i virtuella världar och förlora kontakten med den fysiska. Den anonymitet och frikoppling från kroppen som den virtuella världen möjliggör gynnar också framväxten av ett socialt rum befriat från de sociala konventioner och hänsyn som reglerar livet i den fysiska världen, inte sällan med brutal mobbning och otyglade personangrepp som följd.

Det stora utbudet av kommunikationskanaler leder också till att det blir enklare att bara röra sig i ett kommunikationsflöde där de egna åsikterna bekräftas. Trots den ökade rörligheten och de förbättrade tekniska kommunikationsmöjligheterna finns det risk att samhället utvecklas i riktning där vi inte talar med varandra över gruppgränserna och de gemensamma kommunikationsytorna blir färre.

Svenska kyrkans ändrade ställning

Svenska kyrkan genomgår en rollförskjutning. Från att ha varit den självklara aktören och referenspunkten (ofta den enda) inom många områden och en del av majoritetssamhällets formella strukturer har den i dag blivit en aktör vid sidan om flera andra. Kyrkan präglar inte heller utvecklingen på tidigare självklara områden (i institutioner som skolan och kulturellt genom de stora berättelserna t.ex.). Det rör sig om en förskjutning som pågått länge, men som blir allt mer påfallande. Ett uttryck för detta är ett minskat gudstjänstdeltagande, ett annat att det samlas in allt mera pengar till ideell verksamhet, men att Svenska kyrkans andel sjunker. De kyrkliga handlingarna är visserligen fortfarande viktiga i många människors liv men det finns allt fler aktörer som erbjuder ceremonier vid högtider och livets olika skeden. Skillnaden mellan den kristna gudstjänstens innebörd och sekulära ceremonier är inte tydlig för alla. Det finns ett ökande intresse för religion och andlighet men Svenska kyrkan uppfattas inte självklart som en relevant aktör, även när våra traditionella frågor står i fokus.

Sökandet efter en ny roll att spela i samhället och samtiden kantas också av ofta uppsplitande debatter om kyrkans identitet och kristendomens kärna. Oberoende av rimligheten i olika argument i dessa debatter råder det knappast något tvivel om att

debattklimatet som sådant skadar inte bara individer utan även organisationen som helhet.

Engagemang och samhörighet

Många människor saknar idag en närmare relation till Svenska kyrkan. Det är ett skäl till att antalet medlemmar minskar och sannolikt kommer att fortsätta göra det under flera år framåt. Det stora flertalet medlemmar talar om Svenska kyrkan som ”de andra” och den kyrkliga tillhörigheten kommer mer sällan till uttryck än den skulle kunna göra. Delvis beror det på att många inte upplever kyrkan som relevant. Det får konsekvenser som ett vikande engagemang och en vikande förståelse för vad Svenska kyrkan är och på vilket sätt kristen tro kan ge mening och sammanhang i människors liv och vardag. Det förändrar förutsättningarna för kyrkans kontakter med skolor, offentlig sektor och beslutsfattare på alla nivåer. Det innebär också en mer ansträngd ekonomi. Under senare år, och kanske i synnerhet sedan terrordåden den 11 september 2001, har religionskritiken fått förnyad energi, vilket påverkar samhällets inställning också till Svenska kyrkan. Men än viktigare är den bild som förmedlas av media där religion ofta likställs med fundamentalism och framställs som en reaktionär kraft. Även om enskilda företrädare för Svenska kyrkan på olika nivåer ger nyanserade bidrag till tolkningen av tro och liv sätts det inte i samband med den negativa tolkningen av religion, och därmed blir bilden av religionens olika sidor ändå inte fullständig i människors ögon.

Samtidigt visar en ny studie att omkring 700 000 individer skulle kunna tänka sig att göra en ideell insats inom ramen för Svenska kyrkans verksamhet. Det rör sig om individer som i dag inte är engagerade och vad man främst uttrycker önskemål om är att få göra nytta inom kyrkans sociala arbete.

Teknikutveckling och människosyn

Den tekniska utvecklingen inom naturvetenskap och medicin reser många etiska frågor och manar oss att reflektera över vår människosyn. Utvecklingen kan förändra synen på människan, men synen på människan påverkar också vilken utveckling som prioriteras. Vad händer med vår människosyn när allas våra genetiska förutsättningar går att läsa som en bok, såväl av oss själva som av eventuella arbetsgivare? Informationsteknologin ställer oss också inför nya etiska frågor. För inte så många år sedan blev fildelning en verklighet som kom att utmana både upphovsrättslagar och vår syn på rätt och fel. Är det stöld om det som delas fortfarande finns kvar hos ”ägaren”? Med hjälp av företag som Spotify och Netflix har strömmande ljud och bild blivit självklarheter i de flestas vardag.

I en ny undersökning genomförd av Kairos Future, När man blir gammal på riktigt, fokuseras särskilt 40-talisterna och deras attityder till åldrande och död. Särskilt intressant med den studien är att just 40-talisternas värderingar ofta lett till ny lagstiftning. Ett av studiens viktigaste resultat visar på en betydligt högre grad av acceptans av aktiv dödshjälp (18 % otvetydigt för) än hos tidigare generationer. Vi kan därför förvänta oss att dessa frågor kommer att få en förnyad aktualitet inom de närmaste åren.

Avgiftsunderlaget

En rad makroekonomiska faktorer påverkar avgiftsunderlagets storlek. Detta i kombination med kyrkans medlemsutveckling ger anledning till eftertanke.

Med den medlemsutveckling vi nu ser är det bara en tidsfråga innan den positiva ekonomiska effekten av medlemmarnas inkomstökning överträffas av den negativa

effekten från medlemsantalets minskning. När den tidpunkten inträffar kommer intäkten från kyrkoavgiften därefter årligen, och på ett stadigvarande sätt, att minska.

KsSkr 2014:1
Bilaga 1

Ytterligare en faktor som får direkt genomslag på avgiftsunderlaget är sysselsättningen. I dagsläget är den historiskt låg. Den samhällsekonomiska utvecklingen rör sig snabbare idag än förr och det finansiella systemet har inte alltid visat sig vara stabilt. Det betyder större och snabbare svängningar i både avgiftsunderlag och fondplaceringar.

Andra faktorer som har betydelse för avgiftsunderlagets och kyrkoavgiftens utveckling är demografi och hushållens disponibla inkomst i förhållande till skuldsättningen. När andelen äldre bland kyrkans medlemmar ökar, påverkas avgiftsunderlaget eftersom äldre människor i regel har en lägre beskattningsbar inkomst än de som är i arbetsför ålder. Bostadspriserna ökade under 2013 och förväntas fortsätta stiga under de närmaste åren (Riksbanken februari 2014). Det gör att också hushållens skuldsättning förväntas öka under kommande år. I förhållande till disponibel inkomst väntas hushållens skuldsättning stiga till cirka 180 procent mot slutet av 2015 och blir därmed fortsatt hög, både i ett historiskt och i ett internationellt perspektiv. En alltför hög skuldsättning riskerar leda till att fler människor väljer att avstå från medlemskap i Svenska kyrkan.